

EUROPA DLA AKTYWNYCH

KWARTALNIK FRSE NR 14 – ZIMA 2014 – ISSN 2082-2375 – NAKŁAD 6 TYS. EGZ.

Gala z okazji
20-lecia
FRSE s. 2

Najważniejsze zmiany
w programie
Erasmus+ s. 3

X zlot studentów
Erasmusa
w Warszawie s. 7

Erasmus+ startuje!

NOWY PROGRAM UE POŚWIĘCONY EDUKACJI I MŁODZIEŻY W ciągu najbliższych siedmiu lat mają z niego skorzystać cztery miliony Europejczyków. W Polsce program będzie koordynować Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Uroczystość podpisania programu Erasmus+: przedstawiciele Komisji i Parlamentu w otoczeniu młodzieży

Krzysztof Szwałek
redaktor „Europy dla Aktywnych”
✉ redakcja@eurodesk.pl

Erasmus+ oficjalnie zainaugurowano 24 stycznia 2014 r. w Nikozji. Do roku 2020 program dofinansuje studia, szkolenia, praktyki zawodowe i działania wolontariackie aż czterech milionów Europejczyków. Zastąpi kilka istniejących dotychczas programów UE obejmujących wszystkie sektory edukacji: „Uczenie się przez całe życie”: Erasmus

(szkolnictwo wyższe), Leonardo da Vinci (kształcenie i szkolenie zawodowe), Comenius (edukacja szkolna), Grundtvig (edukacja osób dorosłych) oraz „Młodzież w działaniu”, a także międzynarodowe programy Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink i program współpracy z państwami przemysłowymi. Po raz pierwszy Erasmus+ będzie oferować także unijne wsparcie na rzecz sportu, zwłaszcza masowego. W sumie budżet nowego przedsięwzięcia wyniesie 14,7 mld euro.

– W porównaniu z poprzednią perspektywą budżetową unijne wydatki na edukację, szkolenia i młodzież znacznie wzrosną – przekonywała podczas uroczystości w Nikozji unijna komisars ds. edukacji i młodzieży Androulla Vassiliou. – Dzięki temu ze wsparcia będzie mogło skorzystać jeszcze więcej młodych ludzi, nabywając w ten sposób międzynarodowe doświadczenie, niezbędne dla ich rozwoju zawodowego i osobistego oraz dla zwiększenia atrakcyjności na rynku pracy – dodała.

Kto skorzysta z programu Erasmus+?

- 2 mln studentów studiów wyższych będzie mogło się uczyć lub szkolić za granicą – program umożliwi odbycie 450 tys. praktyk;
- dofinansowanie nauki, szkoleń lub pracy za granicą otrzyma też 650 tys. uczniów szkół zawodowych;
- możliwość nauczania i uczenia się za granicą uzyska 800 tys. nauczycieli, trenerów, przedstawicieli kadry edukacyjnej oraz pracowników młodzieżowych;
- 200 tys. studentów studiów magisterskich będzie mogło skorzystać z systemu pożyczek na finansowanie pełnego kursu studiów za granicą;
- pojawi się możliwość studiowania w dwóch uczelniach naraz, dofinansowanie na ten cel uzyska 25 tys. osób;
- więcej pieniędzy będzie również na wolontariat – umożliwi to wyjazd do pracy za granicą 500 tys. osób.

Start nowego programu oznacza dla beneficjentów konieczność odnalezienia się w odmienionej strukturze. Dlatego niniejszy numer „Europy dla Aktywnych” poświęcimy w dużej mierze wyjaśnieniu tego, gdzie w Erasmusie+ można odnaleźć stare, dobrze znane przedsięwzięcia, oraz przedstawieniu tych możliwości, które pojawiły się po raz pierwszy. Życzymy przyjemnej lektury i trzymamy za Was kciuki! ✨

Strona FRSE:
✉ www.frse.org.pl

Szanowni Państwo!

Gdyby Erasmus+ nie było, należałoby go natychmiast wymyślić. Skala wyzwania stojących przed Europą – związanych z edukacją i młodzieżą – jest tak wielka, że spójne i zdecydowane działania Komisji Europejskiej i państw członkowskich są absolutnie niezbędne. Wystarczy tylko wspomnieć o bezrobociu czy potrzebie uczenia się przez całe życie.

Prace nad nowym programem UE poświęconym edukacji i młodzieży trwały wiele miesięcy. Negocjacje często były trudne, ale dziś wiem, że o ważne sprawy warto było walczyć. Możemy rozpocząć realizację programu Erasmus+ nie tylko z nadzieją, ale także dumą i satysfakcją.

Dla mnie ta satysfakcja jest podwójna. Udało się wypracować nie tylko interesujący kształt programu, ale także przekonać decydentów w Warszawie i Brukseli, że Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji jest partnerem tak doświadczonym i wiarygodnym, że to właśnie ona powinna koordynować w Polsce realizację Erasmus+ w nowej, siedmioletniej perspektywie.

Za zaufanie, jakim zostaliśmy obdarzeni przez Parlament RP i Ministerstwa serdecznie dziękuję. A Państwa zapraszam do lektury „Europy dla Aktywnych”.

– **Mirosław Marczewski**
dyrektor generalny FRSE

W NUMERZE

CO OZNACZA PLUS W NAZWIE – czyli najważniejsze pytania o Erasmus+ (i praktyczna tabela). **Strona 3**

POŻEGNANIE PO 35 LATACH. Program Wizyty Studyjne nie będzie kontynuowany w nowym programie edukacyjnym Unii Europejskiej. **Strona 11**

KSZTAŁCENIE W MIEJSCU PRACY. Przyszłość, konieczność, gwarancja zatrudnienia? **Strona 13**

W INTERNECIE

SZCZEGÓŁOWY PRZEWODNIK PO PROGRAMIE ERASMUS+: cele, akcje, zasady finansowania, beneficjenci. Wydanie w języku angielskim: erasmusplus.org.pl/o-programie

FOT. SHARON DRIMMOND/FLICKR/CREATIVE COMMONS

Projekty centralne w Erasmusie+

UWAGA, WAŻNE! W nowej perspektywie o dofinansowanie projektów można ubiegać się albo w narodowej agencji, albo w Agencji Wykonawczej w Brukseli

Beata Skibińska
zastępca dyrektora programu Erasmus+
ds. szkolnictwa wyższego
✉ beata.skibinska@frse.org.pl

Pierwsze zaproszenie do składania wniosków w programie Erasmus+ już zostało ogłoszone! Uważny czytelnik tekstu zaproszenia oraz Przewodnika po programie szybko się zorientuje, że o dofinansowanie projektów można ubiegać się albo w narodowej agencji w swoim kraju, albo w Agencji Wykonawczej w Brukseli, która będzie nadzorować tzw. projekty centralne. Wnioskodawcy z Polski nieczęsto występowali w roli liderów projektów centralnych. Czas na zmianę!

Projekty centralne to doskonały sposób na to, aby wpływać na rozwój europejskiego kształcenia. Autorzy programu Erasmus+ chcą bowiem, aby

poprzez wspólną pracę specjalistów w danym obszarze, dziedzinie czy w ramach określonej formy kształcenia stymulować takie reformatorskie rozwiązania, które mogłyby być zaadaptowane i wykorzystane przez inne placówki edukacyjne. Skomplikowane? Wcale nie! Jeżeli szkoła, uczelnia lub inna placówka edukacyjna myśli o zmianach programowych, instytucjonalnych oraz zna bliźniacze ośrodki w innych krajach uczestniczących w Erasmusie+ zainteresowane podobnymi zmianami, może starać się o dofinansowanie działań prowadzących do osiągnięcia wyznaczonego celu. Uczelnie wręcz obowiązkowo powinny się zainteresować „Sojuszami na rzecz wiedzy” (Knowledge Alliances), instytucje kształcenia zawodowego (ale i uczelnie także) – „Sojuszami na rzecz umiejętności” (Sector Skills Alliances). To tylko wybrane

przykłady projektów – mają one pozytywnie wpływać na współpracę uczelni i szkół z przemysłem, przenikanie się sektorów edukacji, przełamywanie sztucznych barier pomiędzy nimi oraz stymulować wspólną pracę nad kształceniem elastycznym, innowacyjnym, dostosowanym do potrzeb gospodarki i społeczeństwa. Nadrzędnym celem jest poprawa jakości życia obywateli dzięki lepszemu wykształceniu.

Najwyższy czas, aby odnowić sprawdzone kontakty, zabiegać o nowe i być aktywnym – jeżeli nie w roli lidera (koordynatora) projektu, to z pewnością w roli partnera. Stanie z boku i czekanie na zaproszenie do współpracy może nie wystarczyć. ✨

Strona Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiovizualnego:
✉ eacea.ec.europa.eu

Druga strona Fundacji

LICZBA NUMERU

35 LAT DZIAŁAŁ - W RÓŻNYCH ODSŁONACH - PROGRAM WIZYT STUDYJNYCH. KOMISJA EUROPEJSKA POSTANOWIŁA GO NIE KONTYNUOWAĆ

Erasmus+ nadal będzie wspierał wzajemne uczenie się i wymianę dobrych praktyk między ekspertami, ale już w innej formie.

FELIETON

O duchu partnerstw strategicznych

Zofia Ślęzakowska

Czym jest strategia? Słownikowa definicja wskazuje, że to „przemysłany plan działań w jakiejś dziedzinie”. To samo źródło partnerstwo definiuje jako „równe traktowanie siebie nawzajem”. Idąc tym tropem, partnerstwo strategiczne można określić jako działanie w oparciu o plan tak samo traktujących się stron. Dlaczego o tym wspominam? Bo ma ono kluczową rolę w programie Erasmus+, zastępującym „Młodzież w działaniu” i „Uczenie się przez całe życie”. Zamysłem twórców programu jest udostępnienie przestrzeni do współpracy różnych aktorów, tak by wypadkowa ich sił i celów powodowała pozytywną zmianę dla młodego człowieka.

Bolączką nie tylko Polski jest rozproszenie instytucji i ich działalność. Partnerstwo i stworzenie sieci to szansa na uzyskanie większej skali oddziaływania. To też szansa na odpowiedź na realne potrzeby – na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym, a także europejskim.

Takie działania będą mogły otrzymywać finansowe wsparcie w ramach akcji 2. programu Erasmus+. Co więcej, będą mogły trwać na tyle długo, by widoczny stał się podjęty wysiłek. Elastyczność, otwartość – to jej główne cechy. Partnerstwa będą mogły tworzyć organizacje i instytucje z różnych środowisk – ważne, by działać w obszarze edukacji, szkoleń i młodego człowieka. Przykład? Projekt, w którym do współpracy zaproszono polskie i brytyjskie muzea mające programy edukacji historycznej dla młodzieży i skupiające wokół siebie wolontariuszy. Potencjalny efekt? Nowe pomysły, lepsza jakość pracy z młodzieżą, nowe metody edukacyjne, stała współpraca umożliwiająca młodym aktywistom wyjazdy na staże czy praktyki. Jak widać, w nowym programie otwiera się przed nami wiele możliwości. ✨ Zofia Ślęzakowska, zastępczyni dyrektora programu Erasmus+ ds. młodzieży

FELIETON

10 lat SALTO EECA

Andriy Pavlovych

W latach 2003-2013 tysiące młodych ludzi i pracowników młodzieżowych z krajów UE oraz Partnerstwa Wschodniego (PW) i Rosji uczestniczyło w wydarzeniach zorganizowanych przez SALTO EECA, dzięki czemu mieli szansę rozwinąć współpracę z nowymi partnerami i zrealizować setki międzynarodowych projektów. Nigdy dotąd w historii Europy nie było takiego wzrostu mobilności młodzieży!

Te sukcesy były możliwe dzięki decyzji Komisji Europejskiej o otwarciu na sąsiedzkie kraje partnerskie najpierw programu MŁODZIEŻ (2000-2006), a później programu „Młodzież w działaniu” (2007-2013) oraz o utworzeniu w Warszawie Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu (SALTO EECA) w ramach FRSE. Po 10 latach pracy możemy śmiało stwierdzić, że jesteśmy coraz bliżej siebie! Potwierdza to też czterokrotny wzrost liczby wolontariuszy biorących udział w projektach EVS z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu (w latach 2007-2012).

Polska od lat jest liderem wśród krajów UE w sferze współpracy młodzieżowej z krajami leżącymi na Wschodzie. Dzięki staraniom Polski i Szwecji utworzona została nowa inicjatywa UE – Partnerstwo Wschodnie. W ramach nowo utworzonego funduszu Okno Partnerstwa Wschodniego programu „Młodzież w działaniu” w latach 2012-2013 na współpracę młodzieżową przyznano dodatkowo 31,5 mln euro.

Wierzmy, że nowy program Erasmus+ nada nową jakość i nowy impuls dla współpracy z krajami Partnerstwa Wschodniego i Rosji. Ciąg dalszy już nastąpi! ✨

Andriy Pavlovych
koordynator Centrum Współpracy SALTO EECA

Dwie dekady FRSE

WYDARZENIE 21 listopada 2013 r. w Pałacu Prymasowskim w Warszawie odbyła się gala z okazji 20-lecia FRSE połączona z wręczeniem nagród w konkursie EDUinspiracje

Agnieszka Pietrzak
dyrektorka promocji i komunikacji FRSE
✉ agnieszka.pietrzak@frse.org.pl

To podniosłe wydarzenie zgromadziło 200 wyjątkowych gości, których los zetknął z FRSE w różnych momentach jej 20-letniej historii. Najważniejszych uczestników witał dyrektor generalny FRSE Mirosław Marczewski, podkreślając ich rolę w przekształceniu Fundacji z kilkuosobowej organizacji w dużą i prężną instytucję odgrywającą ważną rolę na europejskim rynku edukacyjnym.

Ogromną niespodzianką okazało się wystąpienie Joanny Berdzik, podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i przewodniczącej Rady FRSE, która w imieniu minister edukacji narodowej wręczyła medale Komisji Edukacji Narodowej dyrektorowi generalnemu FRSE Mirosławowi Marczewskiemu, zastępcy dyrektora generalnego Tomaszowi Bratkowi oraz wieloletniej koordynatorce sieci Eurydice Annie Smoczyńskiej.

Z okazji jubileuszu FRSE została również uhonorowana bukietem róż przez prezydent Warszawy Hannę Gronkiewicz-Waltz oraz przez Związek Banków Polskich, którego dyrektorem Arkadiusz Lewicki ofiarował Fundacji unikatowy prezent –

Gałę otworzył dyrektor generalny FRSE Mirosław Marczewski

monetę wybitą w 1687 r. na zlecenie króla Jana III Sobieskiego. Wielu znamienitych gości złożyło również na ręce dyrektora generalnego listy gratulacyjne.

Tę część wydarzenia zamknął wykład prof. Adama Konstantego Wojtaszczyka – człowieka, który o Unii Europejskiej wie wszystko. Profesor podkreślił, że musimy się uczyć, aby działać, uczyć się, aby żyć wspólnie, a wreszcie uczyć się, aby być – zarówno Polakami, jak i Europejczykiem.

Goście obejrzeli także film prezentujący dorobek FRSE. A podczas przerwy dyrek-

tor generalny wraz z b. minister edukacji Katarzyną Hall otworzyli wystawę zdjęć dokumentującą działalność FRSE.

Pozostała część gali poświęcona była rozdaniu nagród laureatom konkursu EDUinspiracje, który w tym roku otwarty był dla beneficjentów wszystkich programów prowadzonych przez FRSE w latach 2007-2013. Tegoroczny konkurs odbywał się pod hasłem „Historie sukcesu”, dlatego właśnie tematyce sukcesu poświęcony był wykład profesora Jacka Bliklego, słynnego mistrza cukierniczego i matematyka. Laureaci konkursu EDUinspiracje odebrali dyplomy, statuetki i nagrody.

Gałę zakończył występ byłych stypendystów Erasmusa, odnoszących sukcesy w Polsce i na świecie muzyków – Alicji Wołyńczyk i Macieja Frąckiewicza.

Każdy z uczestników gali otrzymał elegancki album wydany specjalnie z okazji obchodów 20-lecia FRSE, prezentujący historię FRSE na tle wydarzeń w Polsce, Europie i na świecie. Wydarzenie poprowadził zaprzyjaźniony z FRSE dziennikarz radiowy i telewizyjny Michał Olszański. ✨

Laureaci konkursu EDUinspiracje 2013

Album, film oraz zdjęcia z gali można obejrzeć na stronie:

www.frse.org.pl/20-lecie

KRONIKA KWARTAŁU

Międzynarodowa FRSE

O SENIORACH PODCZAS FORUM III WIEKU

► Już po raz piąty liderzy Uniwersytetów Trzeciego Wieku i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i promowania otoczenia przyjaznego starzeniu się społeczeństwa spotkali się w Nowym Sączu i Krynicy Zdroju podczas Forum III Wieku (4-7 września 2013 r.). Celem spotkania była dyskusja o problemach przed którymi stoi Europa w kontekście starzejącego się społeczeństwa.

Podczas tegorocznej edycji przedstawiciele zespołu programu Grundtvig służyli uczestnikom Forum szczegółowymi informacjami dotyczącymi możliwości, jakie program stwarza w specyficznym obszarze uczenia się osób starszych.

W drugiej części sesji plenarnej Forum III Wieku odbył się panel dyskusyjny Profesjonalizacja sektora UTW w Polsce, m.in. z udziałem przedstawicieli FRSE.

MŁODZIEŻOWY MARATON AKTYWNEGO OBYWATELA ZAKOŃCZONY

Głównym celem Maratonu – inicjatywy FRSE – było zachęcanie młodzieży do uczestniczenia w życiu publicznym. Rezultaty są zaskakujące! W przedsięwzięciach, które organizowano od września do połowy grudnia 2013 r. uczestniczyły setki młodych osób z dziewięciu miast: Szczytna, Ostrołęki, Warszawy, Zgierza, Radomia, Głogowa, Sławkowa, Krakowa, Żywca. Młodzież udowodniła, że nie tylko chętnie angażuje się lokalne inicjatywy, ale także potrafi świetnie koordynować przedsięwzięcia aktywujące społeczność. A wszystko to w ramach obchodów Europejskiego Roku Obywateli.

O KOMPUTERACH DLA NAUCZYCIELI

2165 nauczycieli i pracowników oświaty z całej Polski wzięło udział w konferencjach, warsztatach komputerowych

młodzieżowy maraton aktywnego obywatela
www.maraton.młodziez.org.pl

i kursach on-line w ramach projektu W świecie cyfrowym – szkolenia, warsztaty, kursy, realizowanego od połowy października do połowy grudnia ub.r. przez zespół programu eTwinning. Projekt zwyciężył w konkursie MAiC na przedsięwzięcia przeciwdziałające wykluczeniu cyfrowemu oraz służące wyrównywaniu szans edukacyjnych. W ciągu zaledwie 2 miesięcy odbyło się aż 6 konferencji, 39 warsztatów i 45 kursów internetowych. ✨

Co oznacza plus w nazwie, czyli pytania o Erasmus+

NOWA PERSPEKTYWA Start unijnego programu na rzecz edukacji i młodzieży na lata 2014-2020 oznacza wiele istotnych zmian. Oto przegląd tych najważniejszych

Izabela Laskowska
zastępca dyrektora programu Erasmus+ ds. kształcenia i szkolenia zawodowego
izabela.laskowska@frse.org.pl

1. Zintegrowane podejście

Nowy program będzie się opierał na doświadczeniach i sukcesach dotychczasowych programów „Uczenie się przez całe życie” oraz „Młodzież w działaniu”. Liczba akcji w poszczególnych sektorach edukacji zmniejszy się z kilku, a nawet kilkunastu do trzech: **akcja 1:** „Mobilność edukacyjna”, **akcja 2:** „Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk”, **akcja 3:** „Wsparcie dla reform w obszarze edukacji”. Taka struktura ma być bardziej przyjazna, czytelna i pojemna, a w efekcie łatwiejsza dla wnioskodawców. Wiele działań znanych z programów Comenius czy Leonardo da Vinci zmieni nazwy i umiejscowienie. Dla przykładu wyjazdy indywidualne uczniów (WIU), znane z programu Comenius, będą mogły być wspierane w ramach akcji 2. sektora edukacja szkolna: „Partnerstwa strategiczne”. Pozostałe zmiany wyszczególniono w tabeli obok.

2. Wnioskowanie tylko instytucjonalne

W nowym programie osoby indywidualne stracą możliwość bezpośredniego ubiegania się o dofinansowanie – wnioski będą mogły składać wyłącznie przez instytucje i organizacje. Kadra oświatowa (poprzednio akcja programu Comenius: „Mobilność szkolnej kadry”) nadal będzie mogła podnosić swoje kwalifikacje poprzez udział w zagranicznych kursach szkoleniowych czy praktykach typu *job shadowing*, lecz o taki wyjazd będzie musiała wystąpić jej macierzysta placówka. Podobnie

wygląda sytuacja w przypadku dawnych „Kursów doskonalenia zawodowego kadry...” oraz „Wizyt i wymiany kadry dla edukacji dorosłych” – znanych z programu Grundtvig.

Zmiana zasad wnioskowania – mimo że początkowo może wydawać się trudniejsza organizacyjnie i merytorycznie – w dalszej perspektywie powinna korzystnie wpłynąć na jakość oferty i unowocześnienie placówek edukacyjnych.

3. Numer PIC

W Erasmusie+ warunkiem złożenia wniosku o dofinansowanie za pośrednictwem formularza eForms będzie posiadanie przez każdego wnioskodawcę oraz instytucję partnerską numeru PIC (*Personal Identification Code*). By go uzyskać, konieczne będzie podanie

W NOWYM PROGRAMIE OSOBY INDYWIDUALNE STRACĄ MOŻLIWOŚĆ BEZPOŚREDNIEGO UBIEGANIA SIĘ O DOFINANSOWANIE – WNIOSKI BĘDĄ MOGŁY SKŁADAĆ WYŁĄCZNIE PRZEZ INSTYTUCJE I ORGANIZACJE

na wskazanym portalu internetowym podstawowych danych rejestracyjnych i adresowych. Szczegółowa instrukcja jest stronie www.erasmusplus.pl.

4. Nowe działania

W Erasmusie+ pojawi się m.in. program gwarancji kredytowych, które mają pomóc studentom studiów magisterskich w sfinansowaniu pełnego programu nauki za granicą.

Kolejną nowością będą „Sojusze na rzecz wiedzy” (*Knowledge Alliances*), czyli partnerstwa między instytucjami szkolnictwa wyższego i przedsiębiorstwami, umożliwiające oferowanie nowych programów nauczania, a także „Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych” (*Sector Skills Alliances*), czyli partnerstwa między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego a przedsiębiorstwami,

mające na celu rozwiązanie problemu niedoboru wykwalifikowanej kadry. Działania te będą nadzorowane przez Agencję Wykonawczą w Brukseli.

Atrakcyjna może okazać się też formuła akredytacji dla instytucji kształcenia zawodowego, które mają doświadczenie w organizowaniu mobilności wysokiej jakości i traktują mobilność uczniów lub kadry jako element swojej strategii rozwoju.

5. Współpraca międzysektorowa

Erasmus+ ma rozwijać synergii między różnymi sektorami edukacji i środowiskiem pracy. Służyć temu ma akcja 2: „Partnerstwa strategiczne”, wspierająca współpracę między instytucjami zajmującymi się edukacją i szkoleniami oraz

działaniami młodzieżowymi na różnym szczeblu i o różnym profilu. Powinien je połączyć wspólny temat, np. wspieranie przedsiębiorczości czy rozwój doradztwa zawodowego.

Formuła partnerstw strategicznych jest bardzo elastyczna – pozwala realizować różnorodne inicjatywy, umożliwia wzajemne uczenie się i wymianę doświadczeń. Ta propozycja powinna spotkać się z dużym zainteresowaniem.

6. Papier do lamusa

Istotną zmianą w nowym programie będzie odejście od wysyłania papierowych wniosków – instytucje będą składały wyłącznie formularze online. ✱

Więcej informacji o Erasmusie+:
www.erasmusplus.pl

II runda dialogu z młodzieżą zakończona

ANALIZA Co należy zmienić, by kolejne etapy dyskusji były bardziej owocne?

Jakub Radzewicz,
Magdalena Macińska
Polska Rada Organizacji Młodzieżowych

Dialog usystematyzowany Unii Europejskiej z młodzieżą to forma komunikacji między młodymi ludźmi a przedstawicielami władz. Jest to proces, który teoretycznie daje młodemu pokoleniu wpływ na sprawy publiczne, w praktyce jednak jego uczestnicy zadają sobie pytanie, czy jest on rzeczywiście skuteczny. W dniach 26-27 listopada 2013 r. w Brukseli zorganizowano konferencję, której efektem jest 20 Wspólnych Konkluzji dotyczących usprawnienia dialogu i zwiększenia jego skuteczności. Z ramienia Polski w spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Polskiej Rady Organizacji Młodzieżowych.

W konkluzjach wskazuje się, że młodzi ludzie powinni brać udział w wyborze przewodniego tematu każdego cyklu dialogu, jednak to wciąż Rada UE ma w tym procesie decydujące zdanie. Wyraźnie stwierdza się też, że dialog to nie tylko konsultacje, a przede wszystkim proces tworzenia polityk publicznych z udziałem młodzieży. Np. w Polsce PROM i MEN wypracowały wspólnie koncepcję zaangażowania większej liczby resortów we wdrażanie konkluzji dialogu.

Temat danego cyklu powinien przełożyć się na konkretny skutek polityczny – i nie powinny go przysłonić priorytety, jakie mają prezydenckie tria danego cyklu. Zadaniem prezydencji ma być informowanie, które z rekomendacji cyklu dialogu zostały uwzględnione w dokumentach Rady, natomiast Ko-

misji Europejskiej – które konkluzje zostały uwzględnione w programach politycznych na poziomie unijnym.

Proces zmian w strukturze dialogu, który zakończyła brukselska konferencja, jest raczej powolną ewolucją, niż rewolucją. Trzeba jednak pamiętać, że ewolucja to nie stagnacja. To, że pod rekomendacjami dotyczącymi jego usprawnienia podpisują się wszystkie strony, świadczy o tym, że wolanie o zmiany nie pozostaje bez echa. Dzięki wymianie informacji między młodymi ludźmi a decydentami również w Polsce łatwiejsze byłoby szybkie wprowadzanie w życie postulatów młodych. ✱

Zalecenia konferencji są na stronie:
www.youthforum.org/assets/2013/11/Joint-Recommendations.pdf

Program „Uczenie się przez całe życie”
Program „Młodzież w działaniu”

2007 - 2013

Program Erasmus +

2014 - 2020

LEGENDA:

- 1 Mobilność edukacyjna
- 2 Współpraca na rzecz innowacji i dobrych praktyk
- 3 Wsparcie reform w edukacji
- * Działania scentralizowane – wnioski rozpatruje Komisja Europejska

Erasmus

- Wyjazdy pracowników uczelni
- Wyjazdy studentów na studia i praktyki
- Erasmus Mundus
- Kursy intensywne
- Sieci i projekty wielostronne
- Tempus

Szkolnictwo wyższe

- 1 Wyjazdy pracowników uczelni
- 1 Wyjazdy studentów na studia i praktyki, wyjazdy absolwentów uczelni na praktyki
- 1 Wspólne studia magisterskie*
- 2 Partnerstwa strategiczne
- 2 Partnerstwa strategiczne/ Sojusze na rzecz umiejętności*
- 2 Projekty wspierające modernizację i reformy szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich*

Leonardo da Vinci

- Staże zawodowe dla młodzieży uczącej się
- Wymiany doświadczeń kadry
- Projekty partnerskie
- Projekty transferu innowacji
- Staże zawodowe dla absolwentów
- Staże dla osób pracujących i poszukujących pracy
- Wizyty przygotowawcze

Kształcenie i szkolenia zawodowe

- 1 Staże dla uczniów szkół zawodowych
- 1 Wyjazdy kadry edukacyjnej
- 2 Partnerstwa strategiczne
- 2 Sojusze na rzecz umiejętności*/ Sojusze na rzecz wiedzy*

Grundtvig

- Kursy doskonalenia zawodowego kadry dla edukacji dorosłych
- Wizyty i wymiana kadry dla edukacji dorosłych
- Projekty Partnerskie
- Projekty Wolontariatu Seniorów
- Warsztaty Grundtviga
- Asystentury Grundtviga

Edukacja dorosłych

- 1 Mobilność kadry
- 2 Partnerstwa strategiczne

Comenius

- Mobilność szkolnej kadry edukacyjnej
- Asystentura Comeniusa
- Wyjazdy Indywidualne Uczniów Comeniusa
- Partnerskie Projekty Szkół
- Partnerskie Projekty Regio
- Wizyty Przygotowawcze i SeminaRIA Kontaktowe

Edukacja szkolna

- 1 Mobilność kadry
- 2 Partnerstwa strategiczne - współpraca szkół
- 2 Partnerstwa strategiczne - konsorcja

Młodzież w działaniu

- Wymiany młodzieży
- Wolontariat Europejski
- Szkolenie i tworzenie sieci
- Międzynarodowe Inicjatywy Młodzieżowe
- Młodzież w Demokracji
- Spotkania młodzieży i osób odpowiedzialnych za politykę dotyczącą młodzieży
- Krajowe Inicjatywy Młodzieżowe

Młodzież

- 1 Wymiany młodzieżowe
- 1 Wolontariat Europejski
- 1 Szkolenia, seminaria, staże osób pracujących z młodzieżą
- 2 Partnerstwa strategiczne
- 3 Rozwój polityki młodzieżowej

NOWOŚCI

- Gwarancje spłaty pożyczek*
- Sojusze na rzecz wiedzy*
- Sojusze na rzecz umiejętności*
- Budowanie potencjału w sektorze młodzieży*
- Akredytacja organizacji kształcenia i szkolenia zawodowego

Edukacja szkolna

KĄCIK LINGWISTY

„Języki Obce w Szkole” – oferta ponadjęzykowego porozumienia

Językowcy – integrujcie się!

Czy germaniści mogą uczyć się od romanistów? Albo czy rusycyści mogą zainspirować nowinkami metodycznymi anglistów? I wreszcie – czy możemy stworzyć wspólną płaszczyznę dyskusji zagadnieniach edukacji językowej? Jak w to wszystko wpisują się możliwości korzystania z zagranicznych szkoleń metodycznych? Na te pytania próbujemy szukać odpowiedzi w czasopiśmie „Języki Obce w Szkole”, dedykowanym nauczycielom i lektorom.

Nie dajemy gotowych recept na rozwiązanie wszystkich problemów, z którymi spotykają się nauczyciele języków obcych. Bliższa jest nam formuła dyskursu, w którym prezentujemy różne spojrzenia na ważne tematy glottodydaktyczne. Nie zadowolamy się jednak pobieżną interpretacją tematu. Jako redakcja podpisujemy się pod słowami dr Krystyny Mihałki:

OBECNIE, NIESTETY, WAŻNE JEST TYLKO TO, BY SIĘ JAKOŚ DOGADAĆ

Język, którym się posługujemy, mówi o człowieku więcej, niż nam się wydaje, właściwie jest naszą wizytówką. Obecnie, niestety, ważne jest tylko to, aby się jakoś dogadać. Celowo piszę dogadać, a nie porozumieć, bo porozumienie, a zwłaszcza wzajemne zrozumienie, nie jest w ogóle możliwe bez zdobycia pewnej kompetencji językowej.

Zachęcamy Państwa do uczestniczenia w tym ponadjęzykowym porozumieniu. Łamy czasopisma są otwarte. Czytajcie nas bezpłatnie na www.jows.pl.

– Małgorzata Janaszek

Projekt Sign me English

Język dłoni

Od ponad 10 lat w Polsce przyznawany jest certyfikat European Language Label (ELL), którym nagradzane są innowacyjne metody nauczania i uczenia się języków obcych. Jednym z projektów wyróżnionych w 2013 r. był Sign Me English Instytutu Głuchoniemych im. Jakuba Fal-kowskiego w Warszawie. Pomysł przedsięwzięcia zrodził się w związku z częstym nierozumieniem przez uczniów szkół specjalnych języka migowego, którym posługują się nauczyciele słyszący. Postanowiono stworzyć stronę internetową dla osób niesłyszących zainteresowanych nauką języków obcych, wykorzystującą Polski Język Migowy, czyli język macierzysty osób niesłyszących.

Dzięki stronie osoby niesłyszące w całej Polsce mają stały dostęp do materiałów służących nauce języka angielskiego – część z nich stworzyli sami uczniowie. Dzięki wideosłownikowi strona może być również z powodzeniem wykorzystana przez osoby słyszące do nauki języka migowego. Wszelkie filmy z zakresu wiedzy o kulturze są bowiem opatrzone napisami.

Do tej pory niesłyszący uczyli się języka angielskiego jedynie w formie pisemnej. Strona internetowa stworzona w czasie projektu zmieniła to. Zajrzyjcie koniecznie: www.signmeenglish.pl.

Nowe struktury, nowe szanse

UWAGA, ZMIANA! Wykorzystuje doświadczenia, ale spogląda w przyszłość – program Erasmus+ ma wiele do zaproponowania podmiotom zaangażowanym w edukację szkolną

Agnieszka Fijałkowska,
Julia Plachecka
Erasmus+ Edukacja szkolna

Wszyscy ci, którzy skorzystali z oferty programu „Uczenie się przez całe życie” i chcieliby kontynuować współpracę z partnerami z krajów europejskich w obszarze edukacji szkolnej, znajdą coś dla siebie także w ramach programu Erasmus+. Ci, którzy dotychczas nie podjęli europejskiej współpracy ze względu na fakt, że program „Uczenie się przez całe życie” nie dał im takiej szansy, powinni zapoznać się z ofertą partnerstw strategicznych dedykowanych edukacji szkolnej w programie Erasmus+, ponieważ stwarzają one szersze możliwości, niż miało to miejsce dotychczas.

W założeniach nowego programu duży nacisk położono na długotrwałe efekty współpracy międzynarodowej, a na poziomie systemowym – na dalsze podnoszenie jakości edukacji. Każde partnerstwo dofinansowane w ramach programu Erasmus+ musi odpowiadać na rzeczywiste potrzeby, być innowacyjne, wносить europejską wartość dodaną, skutkować rezultatami dla uczestników i środowiska zewnętrznego, być sprawnie zarządzane i realizowane przez odpowiednio wykwalifikowane kadry.

Główne działania w ramach akcji 2 „Partnerstwa strategiczne” to partnerska współpraca między szkołami (obecnie Partnerskie Projekty Szkół) prowadząca do rozwoju programów nauczania, wzmocnienia europejskiego wymiaru edukacji, rozwijania podstawowych kompetencji życiowych, walki z przemocą w szkołach, rozwoju umiejętności językowych i świa-

domości międzykulturowej. W ramach współpracy szkół nadal będą realizowane wyjazdy uczniów na dłuższe okresy do szkół partnerskich (obecnie Wyjazdy Indywidualne Uczniów Comeniusa). Ważnym elementem programu pozostanie międzynarodowa współpraca lokalnych konsorcjów złożonych z władz lokalnych i szkół oraz innych organizacji włączanych do współpracy ze względu na tematykę projektu (obecnie Partnerskie Projekty Regio) w celu poprawy oferty edukacyjnej. Wsparciem dla wszystkich tych dzia-

Mobilności nauczycieli edukacji szkolnej

UWAGA, ZMIANA! W nowym programie mobilności indywidualne zostaną zastąpione projektami instytucjonalnymi

Michał Sosnowski
Erasmus+ Edukacja szkolna
✉ michal.sosnowski@frse.org.pl

Mając na uwadze wymierne korzyści płynące z uczestnictwa nauczycieli w doskonaleniu zawodowym za granicą w ramach Mobilności szkolnej kadry edukacyjnej Comeniusa, w nowym programie – Erasmus+ nie zabraknie tego typu mobilności, natomiast kilka elementów ulegnie zmianie.

Największa zmiana dotyczy formy ubiegania się o dofinansowanie i realizacji mobilności. Do tej pory w programie „Uczenie się przez całe życie” to nauczyciele w swoim imieniu składali wnioski o dofinansowanie do Narodowej Agencji. W programie Erasmus+ mobilności indywidualne zostaną

zastąpione projektami instytucjonalnymi, co oznacza, że szkoła jako instytucja będzie wnioskować o dofinansowanie projektu w imieniu grupy nauczycieli. W ramach dofinansowanego projektu nauczyciele będą mogli realizować wyjazdy na szkolenia za granicę do krajów uczestniczących w programie Erasmus+.

Szkoła będzie zobowiązana do przedstawienia we wniosku europejskiego planu rozwoju szkoły (*European Development Plan*), w tym: obszarów wymagających poprawy, zgodności działań w projekcie z potrzebami i specyfiką szkoły oraz długofalowych korzyści wynikających z udziału w projekcie. Dzięki temu rozwiązaniu nauczyciele i dyrektor szkoły będą wspólnie określać cele projektu, a korzyści z wyjazdu w większym stopniu odniesie nie tylko nauczyciel, ale cała szkoła.

Uczestnicy projektu Caerdydd – Warsaw Integracja Projekt

łań pozostanie eTwinning i realizowane z wykorzystaniem tej platformy projekty dla uczniów oraz warsztaty online dla nauczycieli, studentów i trenerów.

Jednym z priorytetów nowego programu będzie wspieranie partnerstw międzysektorowych, które będą angażować różnorodne podmioty zainteresowane działaniami służącymi wzmocnieniu jakości edukacji. Tu z całą pewnością pomocne okażą się doświadczenia z realizacji projektów partnerskich Comeniusa, angażujących całe społeczności lokalne i pokazujących, że pozytywne zmiany w edukacji wymagają dobrze zaplanowanej współpracy wszystkich interesariuszy.

Nowością w programie będzie akcja 3 „Wsparcie dla reform w edukacji”, wspierająca międzynarodowy transfer innowacyjnych rozwiązań do innych systemów. Warto także pamiętać, że mobilności realizowane w ramach akcji 1 będą dofinansowywane w ramach projektów instytucjonalnych, a więc także i tutaj niezwykle istotnym aspektem będzie podnoszenie jakości kształcenia i wymiana dobrych praktyk, służące wzmocnieniu instytucji i kompetencji ich pracowników. ✳

Więcej informacji na stronie:
🌐 www.erasmusplus.pl

Cały projekt będzie trwał od jednego do dwóch lat, natomiast same mobilności od dwóch dni do dwóch miesięcy, nie wliczając w to dni przeznaczonych na przejazd. Podobnie jak to miało miejsce w programie „Uczenie się przez całe życie” nauczyciele będą mieli możliwość wzięcia udziału w szkoleniach doskonalenia zawodowego i praktykach zawodowych *job shadowing* polegających na obserwacji pracy osób uczących w zagranicznej szkole. Nowością będzie możliwość nauczania danego przedmiotu w instytucji partnerskiej szkoły przez okres do dwóch miesięcy. ✳

Więcej na ten temat:
🌐 www.erasmusplus.pl

KONKURS NASZ PROJEKT ETWINNING Ruszył ogólnopolski konkurs *Nasz projekt eTwinning 2014 – X edycja*, skierowany do wszystkich nauczycieli w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach

ponadgimnazjalnych. Celem konkursu jest wybranie i zaprezentowanie najlepszych projektów współpracy międzynarodowej eTwinning zrealizowanych w latach szkolnych 2013/2014 lub 2012/2013.

Projekty zgłoszone do konkursu będą oceniane w następujących kategoriach wiekowych: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. W ramach konkursu będą przeprowa-

dzone także dodatkowe konkursy tematyczne:

a) konkurs dla nauczycieli przedmiotów matematyczno-przyrodniczych: ze szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych;

b) konkurs *Świadomy użytkownik internetu*;

c) konkurs *Debiut 2014*;

d) konkurs specjalny dla przedstawicieli regionalnych eTwinning w Polsce.

eTwinning – przyszłość uczniów i placówek

PODSUMOWANIE Rok 2013 dla eTwinningu był szczególny: do programu dołączyły nowe kraje, a liczba placówek zarejestrowanych w Polsce sięgnęła 10,1 tys.

Marzena Zabiegała
Kuratorium Oświaty w Katowicach
regionalny koordynator programu eTwinning

Pierwsze informacje o eTwinningu pojawiły się w Polsce pod koniec 2005 r. Do współpracy na odległość niektórzy podchodzili wówczas trochę sceptycznie. Program wpisał się jednak w pracę przedszkoli i szkół, a nauczyciele odnaleźli się w oferowanych przez niego narzędziach i możliwościach.

Czym jest program? eTwinning polega na wykorzystaniu nowoczesnych technologii do nawiązania współpracy szkół i przedszkoli z różnych krajów. Promuje świadomość wielokulturowego i wielojęzycznego modelu społeczeństwa. Współpraca odpowiada zainteresowaniom uczniów i nauczycieli, a co najważniejsze jest zgodna z podstawą programową. Program zwiększa kompetencje językowe uczniów i uczy pracy metodą projektu, pomaga też nauczycielom w poszerzaniu kompetencji w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Program eTwinning pozwala nauczycielom na rozwinięcie kompetencji

często to właśnie uczniowie są autorami tematu projektu.

Tematyka realizowanych inicjatyw jest bardzo różnorodna – od poszukiwania tożsamości kulturowej, integracji europejskiej, środowiska naturalnego, po tematy związane z językami obcymi, techniką i matematyką. Jakość projektów jest na wysokim poziomie, co wi-

10-tygodniowych kursów dla początkujących i zaawansowanych Narodowe Biuro Kontaktowe Programu eTwinning oferuje ponad 20 kursów tygodniowych, np. Tydzień z Glogsterem, Tydzień z Audacity czy Tydzień z Prezi.

Rok 2013 dla eTwinningu był szczególny. Społeczność eTwinningowa powiększyła się o nowe kraje, co daje jeszcze większe możliwości współpracy. Do programu przystąpiły: Ukraina, Mołdawia, Gruzja, Armenia, Azerbejdżan i Tunezja. Do już rozpoczętych działań projektowych można dołączyć partnera z tzw. Partnerstwa Wschodniego. Dla wszystkich, którzy już są w programie, oraz dla tych, którzy dopiero planują realizację projektów, istotne jest, że eTwinning nie znika wraz z zakończeniem programu „Uczenie się przez całe życie”. Ciągłość programu gwarantuje stałość zasad, możliwość kontynuacji istniejących projektów i osiągania kolejnych sukcesów. ✨

Więcej o projektach eTwinning:
📍 www.erasmusplus.pl

Pod nowym szyldem

PLANY eTwinning jako komponent Erasmusa+ ma szansę rozwijać się jeszcze dynamiczniej niż dotąd

Ewa Hrybac
ambasadorka programu eTwinning
w województwie lubuskim

Na konferencji ambasadorów eTwinning, która odbyła się w październiku 2013 r. w Katonii, Eugenio Riviere z Dyrekcji Generalnej ds. Edukacji i Kultury Komisji Europejskiej mówił, że eTwinning będzie odgrywał kluczową rolę w rozwoju Erasmusa+, nowego unijnego programu poświęconego edukacji, szkoleniom, młodzieży i sportowi.

Atrakcyjność eTwinningu polega na tym, że wykorzystuje on nowoczesne technologie. Nauczyciele i uczniowie otrzymują bezpłatne narzędzia internetowe do przeprowadzenia projektu, który można bardzo łatwo zarejestrować bez formalności i skomplikowanych procedur. To od nauczyciela i uczniów zależy tematyka projektu, jego czas trwania oraz liczba partnerów.

Po rejestracji w programie nauczyciel uzyskuje dostęp do platformy

Desktop wyposażonej w narzędzia do wyszukiwania partnerów i rejestracji projektu. Obecnie platforma ta umożliwia dodatkowo kontaktowanie się z użytkownikami w tematycznych pokojach nauczycielskich czy też szkolenia online, gdyż eTwinning od początku swojego istnienia propaguje również rozwój nauczycieli.

Podobne przeobrażenie przeszła internetowa platforma do pracy nad projektem TwinSpace. Początkowo materiały wypracowane w projekcie można było publikować w archiwum plików lub galerii obrazów. Obecnie mamy do dyspozycji dodatkowo blog, forum, wiki oraz publikowanie zawartości strony internetowej.

Mam nadzieję, że eTwinning jako komponent programu Erasmus+ będzie rozwijał się coraz dynamiczniej, a do społeczności ponad 220 tys. nauczycieli zarejestrowanych w programie dołączą kolejni. ✨

Więcej na ten temat na stronie:
📍 www.etwinning.pl

ETWINNING ZAPRASZA

Nauczycieli zarejestrowanych w programie eTwinning zapraszamy na bezpłatne szkolenia internetowe poświęcone narzędziom komputerowym przydatnym przy realizacji projektów.

Krajowe Biuro Programu eTwinning oferuje szkolenia:
– kurs dla początkujących nauczycieli *Jak uczestniczyć w programie eTwinning?*
– kurs dla nauczycieli zaawansowanych *Jak zrealizować dobry projekt eTwinning?*
– kursy tygodniowe dotyczące m.in. TwinSpace, Prezi, WordPressa,

Glogstera, TimeRime, Audacity, Power Pointa, Web 2.0, WIX, Hot Potatoes, e-Safety, Movie Makera, Empressr, Picturtrail i Powtoon, a także książeczek elektronicznych, technologii informacyjno-komunikacyjnych dla najmłodszych, map

mentalnych narzędzi ułatwiających zbieranie, organizowanie i udostępnianie informacji z sieci, narzędzi do fotoredycji, internetowego survivalu w języku angielskim, komunikacji w projektach, kodowania i projektowania komiksów. Więcej informacji na stronie: www.etwinning.pl.

WYJĄTKOWE PROJEKTY PROGRAMU ETWINNING

Księżyc był głównym bohaterem projektu zorganizowanego przez uczniów Gimnazjum nr 1 w Czeladzi

Wyprawa na Srebrny Glob

Małgorzata Pawlik-Podgórska
Miejski Zespół Szkół
– Gimnazjum nr 1 w Czeladzi

Pracę przy projekcie rozpoczęto od konkursu na logo przedsięwzięcia. Wśród kolejnych zadań było prowadzenie obserwacji Księżyca, wykonanie zdjęć i pomiarów oraz ich opis. Uczniowie poznali mechanizm powstawania faz oraz zaćmienia Księżyca i Słońca, a także przygotowali modele tych zjawisk. Analizowali

szczegóły powierzchni Srebrnego Globu, próbując znaleźć odpowiedź na pytanie, jak powstały na nim krater. Uczniowie chętnie dokumentowali zajęcia, tworząc prezentacje i filmy.

Działaniem najbardziej integrującym uczestników projektu okazało się ćwiczenie *Tell me about the Moon*. We wszystkich szkołach partnerskich zbierano materiały na temat wierzzeń, przesądów i charakterystycznych powiedzonek związanych z Księżycem. Uzyskanymi informacjami uczniowie

Uczestnicy projektu *Fly me to the Moon*

wymienili się na czacie. W ramach podsumowania każdy partner prezentował wiedzę na temat wierzzeń innego kraju w wybranej formie: filmu, prezentacji itp. Polscy uczniowie zbudowali (z mąki i kakao) makietę powierzchni Srebrnego Globu i zbadali czynniki wpływające na rozmiary kraterów. Pod-

czas tego eksperymentu powstał film obrazujący kolejne etapy badań.

Koordynatorem projektu była Małgorzata Pawlik-Podgórska, przy współpracy z Barbarą Orkisz. ✨

Więcej o projekcie:
📍 www.etwinning.pl/ciekawe-projekty/fly-me-moon

Polski rząd proponuje wprowadzenie bezpłatnych podręczników dla najmłodszych uczniów. A jak jest w Europie?

Bezpłatne podręczniki dla uczniów szkół podstawowych i średnich (na poziomie gimnazjum) są w Europie bardzo rozpowszechnione – korzystają z nich m.in. uczniowie w Czechach, Słowacji, Portugalii, Grecji oraz Turcji.

Chcesz poznać szczegóły – sięgnij po raport Polskiego Biura Eurydice pt. *Podręczniki szkolne w Europie* dostępny na stronie: <http://eurydice.org.pl/sites/eurydice.org.pl/files/Podreczniki.pdf>.

Szkolnictwo wyższe

OTO CZŁOWIEK

MAGDALENA SEWERYN

laureatka konkursu EDUinspiracje 2103 w kategorii indywidualnej

– Film, fotografia i grafika to moje trzy największe pasje – wyznaje Magdalena Seweryn, laureatka tegorocznej edycji konkursu EDUinspiracje. – Wyjazd w ramach Erasmus dał mi szansę na rozwijanie tych pasji, co niezwykle ważne, od strony praktycznej – podkreśla.

Magdalena Seweryn, studentka dziennikarstwa na Uniwersytecie Warszawskim, spędziła sześć miesięcy w portugalskim Instituto Politecnico de Coimbra. – By-

łam jedną z zaledwie trzech studentek Erasmus na tej uczelni, ale nie miałam żadnej taryfy ulgowej – wspomina. Z pasją zaangażowała się w przygotowywanie projektów z pogranicza dziennikarstwa i sztuki: reportaży filmowych i esejów fotograficznych.

W zgłoszeniu na konkurs napisała: *niezwykle ważna i motywująca była dla mnie świadomość tego, że moja praca będzie poddana*

ZYSKAŁAM WIEDZĘ, UMIEJĘTNOŚCI I DOŚWIADCZENIE – MÓWI MAGDALENA

krytyce i ocenie ze strony profesjonalistów, którzy wymagali od wszystkich studentów posiadania

pewnych umiejętności i rozwijania ich w toku realizacji projektów. Doświadczenie zdobyte podczas studiów za granicą poszerzyło jej możliwości rozwoju zawodowego. Po powrocie do kraju znalazła pracę w branży medialnej. – Korzystam ze wszystkich umiejętności, które nabyłam na stypendium w Portugalii. Półroczne studia w tym kraju umożliwiły mi teraz robienie tego, co kocham – podsumowuje. ✨

– oprac. Małgorzata Członkowska-Naumiuk

TRZY PYTANIA DO...

TRZEBA DOCENIĆ TYCH, KTÓRZY JUŻ SĄ AKTYWNI

Rozmowa z prof. dr. hab. Wiesławem Banysiem, przewodniczącym KRASP

Program Erasmus wkracza w kolejną fazę swojego istnienia – od 1 stycznia 2014 r. stanowi część programu Erasmus+. Z jakim dorobkiem wchodzi do Erasmus+ polskie uczelnie?

Ten dorobek jest dobry. Uczelnie dobrze wykorzystywały możliwości w zakresie organizacji wyjazdów studentów i pracowników. Postrzegane są jako rzetelni, obowiązkowi i otwarci na nowe wyzwania partnerzy, którzy potrafią wносить nowe rozwiązania i zyskiwać uznanie placówek partnerskich. Może jeszcze zbyt słabo byliśmy aktywni jako współrealizatorzy projektów wielostronnych, ale mamy nadzieję nadrobić te zaległości.

Nieadekwatny do potencjału naszych uczelni udział w projektach wielostronnych, sieciach akademickich jest naszą bolączką. Jak zaktywizować nauczycieli – bo to oni powinni być inicjatorami innowacyjnych rozwiązań – do udziału w projektach europejskich?

Przede wszystkim doceniać tych nauczycieli, którzy są już aktywni oraz stworzyć systemowe rozwiązania premiujące dydaktyczną innowacyjność. W autonomicznych uczelniach jest to zdecydowanie możliwe i pożądane.

Czego życzyłby Pan szkołom, które będą uczestniczyć w programie Erasmus+?

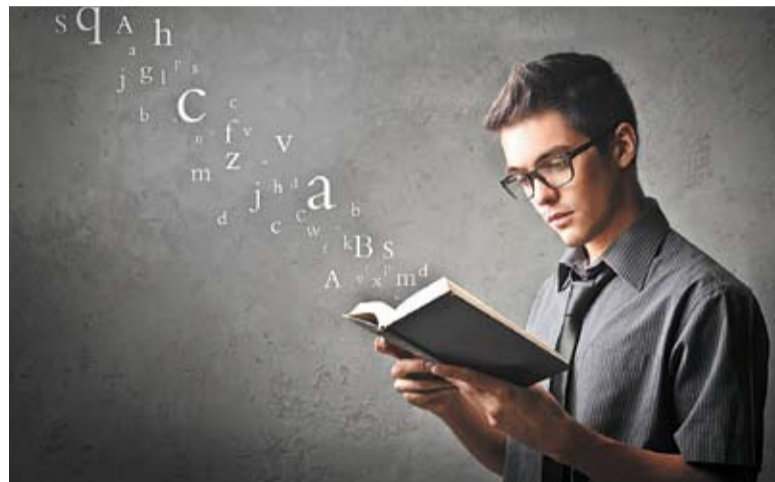
Byłoby dobrze, gdyby wykorzystywały w pełni współpracę z uczelniami zagranicznymi oraz innymi instytucjami do wzmocnienia własnego potencjału dydaktycznego i swojej pozycji w miastach, regionach, w kraju i na świecie. A możliwości do wykorzystania będzie bardzo dużo. Trzymam kciuki! ✨

– rozm. Beata Skibińska

Przed uczelniami nowe wyzwania

UWAGA, ZMIANA! Po 27 latach działalności program Erasmus wkracza w nowy rozdział życia. Od 1 stycznia 2014 r. będzie jedną ze składowych programu Erasmus+

Nowy Erasmus zaferuje stare, dobre, sprawdzone możliwości, a nawet trochę więcej!

Beata Skibińska
zastępca dyrektora programu Erasmus+ ds. szkolnictwa wyższego
✉ beata.skibinska@frse.org.pl

Erasmus w Erasmusie+, czyli Erasmus+ dla sektora szkolnictwa wyższego będzie kontynuował wszystkie sprawdzone działania przyczyniające się do lepszego kształcenia w szkołach wyższych poprzez jego umiędzynarodowienie.

Z perspektywy uczelni praktycznie nic się nie zmieni – program w dalszym ciągu będzie wspierał procesy umiędzynarodowienia ofert dydaktycznych uczelni. Zarówno projekty typu „Partnerstwa strategiczne” zarządzane przez narodowe agencje, jak i projekty typu „Sojusze na rzecz wiedzy” zarządzane przez Agencję Wykonawczą w Brukseli otworzą przed uczelniami cały wachlarz możliwości. Jedynym ograniczeniem może być brak kreatywności i pomysłowości wnioskodawców. Czas więc podejmować decyzje o wchodzeniu do dobrych partnerstw i zastanawiać się, które z celów poszczególnych typów projektów są dla uczelni najważniejsze.

Planując udział w Erasmusie+, trzeba pamiętać, że rezultaty projektów będą musiały być upowszechniane – trafią one do ogólnoeuropejskiej platformy internetowej stanowiącej część otwartych zasobów edukacyjnych. Tak więc ważna dla powodzenia projektu będzie gotowość dzielenia się wypracowanymi rezultatami z innymi.

Dla studenta Erasmus+ będzie jeszcze bardziej przyjazny niż obecny Erasmus.

PLANUJĄC UDZIAŁ W ERASMUSIE+, KONIECZNIE TRZEBA PAMIĘTAĆ, ŻE REZULTATY WYPRACOWANE W PROJEKTACH BĘDĄ MUSIAŁY BYĆ UPOWSZECHNIANE I ŻE TRAFIĄ DO OGÓLNOEUROPEJSKIEJ PLATFORMY INTERNETOWEJ

Pojawi się bowiem długo oczekiwana możliwość zagranicznego wyjazdu w ramach każdego cyklu kształcenia – student będzie mógł wyjechać na studia lub na praktykę za granicę na okres nieprzekraczający 12 miesięcy na studiach pierwszego (licencjat/inżynier), drugiego (magister) i trzeciego stopnia (doktorat). Do 12-miesięcznego okresu pobytu za granicą będą jednak wliczane wyjazdy zrealizowane już w latach 2007-2013, czyli w Erasmusie w ramach programu „Ucze-

nie się przez całe życie”. Student, który postanowi zrealizować całe studia drugiego stopnia w innym kraju uczestniczącym w programie, będzie mógł ubiegać się o preferencyjną pożyczkę na pokrycie kosztów kształcenia i utrzymania.

Możliwości wyjazdowe dla pracowników uczelni też nie zostaną zawężone – wyjazdy w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz wyjazdy szkoleniowe zostaną utrzymane. Oczekuje się jednak większego powiązania wyjazdów w Erasmusie+ z uczelnianą strategią podnoszenia kompetencji pracowników.

Dlaczego nowy program oferuje uczelniom możliwości szersze od dotychczasowych? Erasmus+ połączył siły kilku programów do tej pory realizowanych oddzielnie: Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, EduLink. Dzięki temu możliwa będzie współpraca zarówno w zakresie mobilności, jak i realizacji projektów wielostronnych z bardzo wieloma krajami świata (liczbę tę szacuje się na 150), w szczególności z państwami sąsiadującymi z UE. Wiele z nich już teraz identyfikuje się z Europejskim Obszarem Szkolnictwa Wyższego, nie powinno więc

być problemów z definiowaniem celów wspólnych przedsięwzięć.

Niestety, kompromisu, co do budżetu na współpracę UE z regionami zewnętrznymi, jeszcze nie osiągnięto. Może jednak w kolejnym numerze kwartalnika będziemy mogli poinformować Czytelników o możliwości ubiegania się o środki otwierające Erasmus na świat! ✨

Więcej na ten temat na stronie:
✉ www.erasmusplus.pl

Współpraca ze światem – czas przeobrażeń

UWAGA, NOWOŚĆ! Działania programu Tempus będą nadal realizowane, choć sama nazwa zniknie. Na nowych zasadach działać będzie również Erasmus Mundus

Anna Bielecka
Erasmus+ Szkolnictwo wyższe
✉ anna.bielecka@frse.org.pl

Przyjęcie nowego programu edukacyjnego na lata 2014-2020 Erasmus+ pociąga za sobą wiele zmian w dobrze już znanych uczelniom programach wspierających współpracę międzynarodową – Tempus i Erasmus Mundus. Działania programu Tempus, tj. współpraca na rzecz modernizacji systemów szkolnictwa wyższego czy też reforma programów nauczania, w strukturze nowego programu będą nadal obecne, choć już nie pod nazwą Tempus. Warto podkreślić, że pole działania projektów, a tym samym współpracy z krajami pozaeuropejskimi, zostanie rozszerzone. Stanie się to zarówno w zakresie

geograficznym – projekty będzie można realizować również z krajami Azji, Afryki i Pacyfiku oraz Ameryki Łacińskiej, jak i w zakresie działań możliwych do realizacji. Projekty wspierające współpracę z krajami sąsiadującymi z UE będą mogły zawierać dodatkowy element mobilności studentów i pracowników, którego w obecnym programie często uczelniom brakowało.

Całkowitemu przeobrażeniu ulegnie również program Erasmus Mundus. Mobilność studentów i pracowników do i z krajów pozaunijnych zostanie w Erasmusie+ podtrzymana, ale na nowych zasadach i w nowej odsłonie. Od 2014 r. szkoły wyższe w oparciu o umowy dwustronne z uczelniami partnerskimi na całym świecie będą mogły wymieniać studentów i pracowników wedle dobrze już znanej formuły programu Erasmus.

Możliwość realizacji wspólnych studiów, które zaraz obok mobilności są jednym z najważniejszych narzędzi przyczyniających się do umiędzynarodowienia uczelni, zostanie podtrzymana dla studiów magisterskich. Zmiana nastąpi dla uczelni poszukujących możliwości wsparcia wspólnych studiów na III stopniu kształcenia – dofinansowanie dla wspólnych studiów doktoranckich uczelni odnajdą w programie Horizon 2020 w ramach działań Marii Skłodowskiej-Curie. Wymogi odnoszące się do tworzenia wspólnych programów nauczania znane z programu Erasmus Mundus nie ulegną zasadniczym zmianom. ✨

Więcej na ten temat na stronie:
✉ www.erasmusplus.pl

PUBLIKACJA

Do których krajów najchętniej wyjeżdżają polscy studenci na studia i praktyki w ramach Erasmus? Czy z wyjazdów korzysta więcej kobiet, czy mężczyzn? Czy w naszym kraju

zmniejsza się dysproporcja między liczbą studentów wyjeżdżających i przyjeżdżających? Które polskie uczelnie wysyłają najwięcej studentów na studia i praktyki za granicą? Które zagraniczne uczelnie przysy-

łają do nas najwięcej studentów, a które goszczą najwięcej naszych nauczycieli akademickich? Ilu studentów uczy się mniej znanych języków na specjalnych kursach Erasmus? Ile projektów typu kursy intensywne

koordynują polskie uczelnie? I jaką tematykę podejmują te projekty? Na te i wiele innych pytań odpowiada publikacja *Erasmus w Polsce w roku akademickim 2011/12*, prezentująca ostatnie oficjalne dane statystycz-

ne dotyczące rezultatów Erasmus. Publikacja została przygotowana w zespole programu Erasmus i wydana przez FRSE. Jest dostępna na stronie: www.erasmus.org.pl/publikacje.

Erasmusowcy podczas debaty o obywatelskich postawach stypendystów

X zlot studentów Erasmus

WYDARZENIE Ucieczka przed milicją, tworzenie preambuły konstytucji RP oraz zmiany reform Buzka to tylko niektóre z zadań, z którymi zmierzyło się prawie 100 studentów z całej Europy – uczestników X Złotu zagranicznych studentów Erasmus w Warszawie

Katarzyna Żochowska

Erasmus+ Szkolnictwo wyższe

katarzyna.zochowska@frse.org.pl

To był już 10. zlot erasmusowców zorganizowany przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji. 25 listopada studentom niestraszny był chłód ani trudność zadań. Z uśmiechem na twarzy wykonywali kolejne zadania w ramach gry miejskiej *Polska droga do Europy*, by w rezultacie spotkać się w zacisznej sali kinowej warszawskiej Kinoteki i wysłuchać wykładu wybitnego polskiego reżysera Krzysztofa Zanussiego. Twórca podczas wykładu wspominał czasy studenckie i swoje

sposoby na podróżowanie po Europie. Podzielił się refleksjami na temat marzeń o „zakazanej zagranicy”, która dla obecnych studentów Erasmus jest pojęciem zupełnie niezrozumiałym. Podkreślił także, że podróżowanie pozwala odkryć naszą tożsamość.

Po wykładzie rozgorzała gorąca dyskusja o świadomym europejskim obywatelstwie, w której wzięli udział m.in. Krzysztof Zanussi, dyrektor programu LLP ds. programu Erasmus Tomasz Szymczak, przewodniczący Erasmus Student Network Polska Marek Sokolowski oraz członkowie ESN Polska. Poruszano tak aktualne kwestie, jak: kryzys w Europie, świadoma mobilność, roz-

wój kompetencji międzykulturowych i zwiększanie szans na rynku pracy.

Ostatnim punktem programu była projekcja filmu w reżyserii K. Zanussiego. Obraz *Iluminacja* – mimo że nakręcony w 1972 r. – odnosi się do egzystencjalnych pytań, które są zawsze aktualne: czym jest czas? Czy istnieje dusza? Czy człowiek ma wpływ na swoje życie?

Zlot odbył się w ramach obchodów Dnia Erasmus. Wydarzenie patronatem objęła minister nauki i szkolnictwa wyższego. ✨

Więcej zdjęć ze zlotu:

www.flickr.com/photos/frse_pl/sets

ERASMUS VOTING ASSESSMENT (EVA)

Czy można ocenić zachowania wyborcze studentów Erasmus i zmierzyć poziom ich aktywności obywatelskiej?

Autorzy projektu *Erasmus Voting Assessment (EVA)* twierdzą, że tak. Przedsięwzięcie jest realizowane przez AEGEE, z udziałem między innymi Erasmus Student Network. Każdy student Erasmus otrzyma dwie ankiety: jedną przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w roku 2014, drugą już po nich. Porównanie wyników obu ankiet pozwoli na ocenę zachowań wyborczych studentów. Inicjatywa wpisuje się w Europejski Rok Obywateli 2013

i otrzymała dofinansowanie jako projekt centralny Erasmus w ramach Erasmus Accompanying Measures. Głównym jego celem jest sprawdzenie poziomu aktywnego obywatelstwa oraz udziału studentów, przede wszystkim erasmusowców, w procesach demokratycznych. Badanie ma pokazać, co dla młodych ludzi oznacza bycie Europejczykiem. Zaangażowanie stowarzyszenia Erasmus Student Network w przeprowadzenie badania pozwoli dotrzeć do braci studenckiej europejskich uczelni. Wyniki ankiet poznamy po wyborach do PE.

– Katarzyna Żochowska

Narada w trakcie jednego z zadań podczas gry miejskiej *Polska droga do Europy*

Uczestnicy debaty ze studentami o świadomym obywatelstwie

Edukacja pozaformalna młodzieży

FELIETON

Młody, aktywny, czyli kto?

Mateusz Jeżowski

Z badania Eurobarometru dotyczącego uczestnictwa młodych ludzi w życiu demokratycznym z maja 2013 r. wynika, że ok. 60 proc. polskiej młodzieży nie angażuje się w żadne działania społeczne, polityczne czy sportowe. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji postanowiła sprawdzić, kim są ci, którzy takie działania podejmują. Na podstawie badania przeprowadzonego w grudniu 2013 opracowano profil młodego, aktywnego Polaka. Kim zatem jest?

Z badania wynika, że kobiety znacznie częściej niż mężczyźni angażują się w działania społeczne – podejmują je zazwyczaj 2-3 razy w tygodniu. Główny obszar takiej działalności dotyczy pomocy drugiemu człowiekowi, niewiele rzadziej młodzi ludzie deklarowali zaangażowanie się w działalność edukacyjną i kulturalną. Co ciekawe, ponad 60 proc. badanych jako główną motywację do podejmowania działań społecznych wymienia własną satysfakcję, a blisko 50 proc. – możliwość poznawania nowych ludzi. Znikomy odsetek ankietowanych młodych ludzi działał społecznie z pobudek materialnych (1,1 proc.), co tłumaczyć można zarówno niedochodowym charakterem działań społecznych, jak również nienastawieniem młodych aktywnych ludzi na zysk.

Duży odsetek (70 proc.) młodych ludzi zadeklarował wzięcie udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego (tylko 11,7 proc. zadeklarowało zdecydowanie, że nie weźmie w nich udziału, a 16,8 proc. ankietowanych nie będzie jeszcze do tego uprawnionych).

Badanie dowodzi ponadto, że młodzi, aktywni ludzie bardzo cenią sobie czas wolny, który poświęcają najczęściej na odpoczynek, rozrywkę, ale także na pogłębianie więzi rodzimych czy przyjacielskich oraz na rozwój. ✨

– Mateusz Jeżowski,

Zespół Upowszechnia Rezultatów i Analiz Programowych

OTO PROBLEM

ERASMUS NA PLUS?

Maja Selan,
akredytorka EVS i SALTO EECA

Nazwa Erasmus+ kojarzy mi się z dawnym Erasmusem, czyli z międzynarodową wymianą studentów. Nie spodobało mi się, że już samą nazwą nowego programu, który ma przecież zastąpić kilka różnych przedsięwzięć, podkreśla się rolę edukacji formalnej. Założenia programu pokazują jednak, że Erasmus+ ma zapewnić większe wsparcie dla współpracy międzysektorowej i uznawalności umiejętności zdobytych w ramach edukacji pozaformalnej i nieformalnej.

A zatem może plus w nazwie ma znaczenie? Może nareszcie połączenie edukacji formalnej i pozaformalnej będzie rozwijane systemowo? Może zapowiadane wsparcie nie będzie kończyć się na pojedynczych inicjatywach, ale będzie dążyło do bardziej kompleksowych rozwiązań przy jednoczesnym bardziej spersonalizowanym podejściu. ✨

Anna Dymitra Sławczewa,
akredytorka EVS i SALTO EECA

Erasmus+ stawia nowe wyzwania w kwestii współpracy międzysektorowej. Pojawia się coś, co ma za zadanie ułatwić młodej osobie dostęp do rynku pracy. Jednym z założeń programu jest zwiększenie współpracy między jego uczestnikami, którzy mają pochodzić nie tylko z sektora pozarządowego, ale także z przedsiębiorstw i biznesu. Tu nasuwa się pytanie, jak bardzo wszystkie ze stron są gotowe na podjęcie nowej w swojej intensywności współpracy. Młody człowiek uczestniczący w programie ma nie tylko zdobywać wiedzę, ale także mieć ułatwioną ścieżkę do podjęcia stażu, a nawet wolontariatu w sektorze biznesowym i w przedsiębiorstwach. Czy organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy są na tyle otwarte, aby zacząć tego typu współpracy? ✨

Nowy program, nowe możliwości

VADEMECUM Dzięki sektorowi dla młodzieży w ramach Erasmus+ organizacje, pracownicy młodzieżowi i sama młodzież otrzymają nowe możliwości realizacji pomysłów

Oferta edukacji pozaformalnej powinna odpowiadać faktycznym potrzebom młodzieży

Adam Kulanowski
Erasmus+ Młodzież
✉ adam.kulanowski@frse.org.pl

Program Erasmus+ tylko dla studentów? Wbrew doniesieniom mediów i samej nazwie program Komisji Europejskiej jest adresowany do wielu różnych grup: uczniów, nauczycieli, pracowników naukowych, studentów, a także pracowników młodzieżowych. Co konkretnie będzie wspierać nowy program w części dotyczącej młodzieży?

Po pierwsze – mobilność, czyli projekty edukacyjne związane z wyjazdem do innego kraju. W ramach tych działań finansowane będą: wymiany młodzieżowe, Wolontariat Europejski (*European Voluntary Service*), szkolenia i tworzenie sieci. Zasięg geograficzny tych działań jest bardzo szeroki – obejmuje całą Europę, kraje Partnerstwa Wschodniego i Basenu Morza Śródziemnego.

Mobilności to nie jedyne projekty, z których będzie można skorzystać. Era-

smus+ przewiduje także wspieranie projektów w ramach partnerstw strategicznych. Choć nazwa ta brzmi bardzo europejsko, nie należy się jej obawiać. Partnerstwa umożliwią realizowanie bardzo różnorodnych pomysłów: zarówno niewielkich projektów z jednym partnerem z zagranicy, jak i dużych przedsięwzięć, w które zaangażowanych może być kilka, a nawet kilkanaście podmiotów – nie tylko organizacji młodzieżowych. W ramach sektora młodzieżowego będzie można realizować projekty angażujące młodzież i organizacje młodzieżowe w partnerstwie z instytucjami edukacyjnymi, władzami lokalnymi, a także z przedsiębiorstwami. Daje to duże możliwości rozwojowe dla samych organizacji, które będą mogły rozwinąć swój potencjał i promować dobre praktyki pracy z młodzieżą.

Trzecim obszarem wsparcia dla młodzieży w ramach Erasmus+ będzie pomoc we wdrażaniu reform. Chodzi o finansowanie projektów dialogu usystematyzowanego, czyli współpracy młodych

ludzi i decydentów polityki młodzieżowej. Projekty w tym obszarze będą mogły być realizowane zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym.

Jak widać, przekrój możliwości, jakie daje Erasmus+ w części dotyczącej młodzieży jest bardzo szeroki – każda organizacja czy grupa chcąca realizować projekty w tym obszarze znajdzie dla siebie pole do działania. Trzeba przy tym pamiętać, że to nie jedyne możliwości oferowane przez nowy program. W ramach innych komponentów finansowane będą również wymiany szkół, nauczycieli, szkolenia pracowników naukowych, czyli działania wspierające osoby pracujące z młodzieżą, a także samą młodzież.

Dodatkową zaletą Erasmus+ będzie uproszczenie zasad finansowania, co w praktyce zwiastuje dużo łatwiejsze zarządzanie budżetem i rozliczanie zrealizowanych projektów. ✨

Więcej o na ten temat:
🌐 www.erasmusplus.pl

Czy da się zmierzyć efekty uczenia w Erasmusie+?

UWAGA, NOWOŚĆ! Już na etapie składania wniosku beneficjenci będą musieli przewidzieć, które działania będą sprzyjały nabywaniu kompetencji i rozwojowi umiejętności

Mateusz Jeżowski
Zespół Upowszechnia Rezultatów i Analiz Programowych
✉ mateusz.jezowski@frse.org.pl

Według szacunków KE z programu Erasmus+ skorzysta ponad 4 mln Europejczyków: młodych ludzi, studentów i dorosłych. Program wesprze ponadto nawet 125 tys. instytucji i organizacji we współpracy na rzecz wprowadzania zmian oraz unowocześniania metod nauczania i pracy z młodzieżą. Dzięki niemu młodzi ludzie oraz dorośli będą mogli zdobyć umiejętności niezbędne do funkcjonowania w obecnym świecie.

Jak sprawdzić, czy zakładane przez Komisję Europejską efekty programu rzeczywiście mają miejsce? Czy można

dowiedzieć się, jak program oddziałuje na uczestników i na instytucje korzystające z jego środków finansowych?

W programie Erasmus+ szczególnie nacisk położony jest na efekty uczenia się. Już na etapie składania wniosku beneficjenci muszą przewidzieć działania, które będą sprzyjały nabywaniu kompetencji i rozwojowi umiejętności, co będzie wysoko punktowane przy ocenie merytorycznej projektu. Działania projektowe będą musiały odznaczać się zatem wyraźnie zaakcentowanym wymiarem edukacyjnym, a w raportach z projektu efekty uczenia się będą musiały być szczegółowo opisane. Ponadto w przypadku projektów Wolontariatu Europejskiego wolontariusze będą musieli przejść test językowy na początku i na końcu swojego projektu, co pomoże w ocenie postępów, jakie uczynili podczas

pobytu w innym kraju. Program Erasmus+ ma też zapewnić większą uznawalność zdobywanych kompetencji, nie tylko wśród samych uczestników, lecz także przez pracodawców, co wpisuje się w strategię na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020.

Warto również zauważyć, że nowy program oferuje możliwość dofinansowania badań mierzących jego efekty. Z możliwości tej od 2015 r. korzystać będzie między innymi międzynarodowa sieć RAY, która prowadzi badania dotyczące kompetencji zdobywanych dzięki uczestnictwu w projektach młodzieżowych. ✨

Więcej o na ten temat:
🌐 www.erasmusplus.pl

OBÓZ W NORWEGII

Władasz biegle angielskim? Interesujesz się lotami w kosmos? Jesteś mocny z matematyki i fizyki? Zgłoś do udziału w wyjątkowym przedsięwzięciu – Europejskim Obozie Kosmicznym.

Europejski Obóz Kosmiczny, organizowany w norweskiej bazie Androya Rocket Range to okazja do pokierowania lotem w przestrzeń międzygwiazdową na każdym jego etapie – wytyczania orbity, pomiarów tele-

metrycznych i samego startu. Zajęcia odbywają się pod okiem najlepszych europejskich specjalistów zajmujących się technologiami raketowymi. W programie obok warsztatów są również wykłady dotyczące różnych

dziejzin, od fizyki po zjawisko zorzy polarnej. W roku 2014 obóz zaplanowano od 31 lipca do 7 sierpnia. Zgłoszenia przyjmowane będą do 1 kwietnia. Więcej na: www.spacecamp.no/#/home_faq.

ZMIANY W SIECI

Wraz ze startem Erasmus+ baza Wolontariatu Europejskiego (EVS) została przeniesiona na Europejski Portal Młodzieżowy. Szukaj jej na stronie: www.europa.eu/youth.

Korzyści dla wszystkich

WYDARZENIE Partnerstwa międzysektorowe stają się faktem na polskim rynku. Na przeciw temu trendowi wychodzi program Erasmus+, oferując wsparcie finansowe

Ewelina Miłoś, Agata Nowacka, Magdalena Paszkowska
Erasmus+

Wsparcie Erasmus+ może dotyczyć innowacji i wymiany dobrych praktyk pomiędzy organizacjami zaangażowanymi w edukację, instytucjami publicznymi oraz sektorem biznesowym. Otwiera to przed młodzieżą wiele nowych wyzwań i szans.

Jedną z trzech akcji, w ramach której będzie można otrzymać dofinansowanie z programu Erasmus+ jest akcja 2. Jej celem jest promocja i wsparcie współpracy organizacji, instytucji i firm, służącej wspieraniu młodych ludzi w ich edukacji i rozwoju. Nowością programu jest rozszerzenie tej współpracy także na sektor biznesowy.

O tym, jak ważna jest współdziałanie różnych instytucji na rzecz rozwoju edukacji dobrze wiedzą Finowie. Fińskie *Economic Information Office* (EIO) we wspólnie ze szkołami publicznymi stworzyło projekt, którego celem było podniesienie poziomu wiedzy ekonomicznej oraz ułatwienie wyboru drogi zawodowej. W ramach programu *Przedsiębiorcza społeczność dzieci i młodzież* odwiedzają specjalnie stworzone miasteczko, w którym mogą wcielić się w rolę bankiera, lekarza, pracownika służb porządkowych czy klienta. Poznają w ten sposób reguły i powiązania społeczno-ekonomiczne. W miasteczku działa 15 firm i instytucji publicznych,

Wspólne projekty to spore wyzwanie

a do wyboru są aż 64 profesje. Wizyta poprzedzona jest 10 lekcjami przygotowawczymi. Dzięki uczestnictwu w projekcie szkoły uatrakcyjniają program nauczania, a EIO dociera do nowych odbiorców.

Od 2014 r. dzięki programowi Erasmus+ organizacje młodzieżowe będą mogły pozyskiwać środki także na rozwój współpracy z instytucjami komercyjnymi. Celem takich projektów powinno być stworzenie usystematyzowanej współpracy, której efekty będą odczuwalne przez lata. Celem projektów ma być rozwój kompeten-

cji niezbędnych w biznesie, gdzie liczą się przede wszystkim rezultaty. Jedną z przyczyn, dla której współpraca biznesu i organizacji pozarządowych wciąż nie jest zjawiskiem powszechnym, jest brak modelu efektywnej współpracy różnych sektorów oraz właśnie brak przekonania o efektywności i atrakcyjności takich projektów. – Organizacje proponujące współpracę firmom prywatnym muszą dostosować strategię działania do modelu, jaki preferuje ich potencjalny partner. Muszą przedstawić swój projekt tak, aby wydał się on atrakcyjny i możliwy do zrealizowania. Tylko wtedy będą traktowane jak równi partnerzy – podkreśla Mikołaj Różycki, koordynator akcji 2 z polskiej Narodowej Agencji Programu Erasmus+.

Wspólne projekty są dla wszystkich zaangażowanych stron wyzwaniem, ale i szansą. Organizacje zyskują *know-how* firm, a te ostatnie mają okazję wyjść poza schematy instytucji nastawionych tylko na zysk i mieć wpływ na praktyczną edukację młodych ludzi.

– Czekamy na projekty, które w dłuższej perspektywie są w stanie zapoczątkować pozytywne zmiany w postrzeganiu współpracy różnych sektorów z organizacjami młodzieżowymi, wypracować nową jakość i standardy tej współpracy – podsumowuje Mikołaj Różycki. ✱

Więcej na ten temat:

www.erasmusplus.pl

SONDA Jakie możliwości stwarza wspólna realizacja projektu w partnerstwie z organizacjami młodzieżowymi lub biznesowymi?

Jakub Radzewicz

przewodniczący Polskiej Rady Organizacji Młodzieżowych

Poważna i długofalowa współpraca z instytucjami biznesu to dla organizacji młodzieżowych ogromna szansa, którą należy jednak mądrze wykorzystać. To, czy projekt odniesie sukces i realnie wpłynie na grupę odbiorców, zależy od podejścia obu stron. Niezbędne jest odpowiedzialne zaplanowanie współpracy korzystnej dla obu instytucji, a nie współpracy na papierze, potrzebnej jedynie, by zyskać kilka punktów więcej przy ocenie wniosku. Nie mam jednak wątpliwości, że tego typu projekty mogą stanowić jedną z odpowiedzi na coraz trudniejszą sytuację młodych ludzi na rynku pracy.

Katarzyna Dulko-Gaszyna

kierownik ds. zrównoważonego rozwoju, IKEA Retail

Współpraca z młodzieżą to dla firmy przede wszystkim okazja do otwartego spojrzenia na to, co dzieje się w otoczeniu społecznym. Realizując projekty z zakresu zrównoważonego rozwoju z organizacjami partnerskimi, dużo uwagi zwracamy na ich innowacyjność, kulturę „młodego ducha”, umiejętność poszukiwania niestandardowych rozwiązań i odbicie realnych potrzeb oraz wyzwań społecznych. Dlatego liczę na rosnące możliwości współpracy z organizacjami młodzieżowymi, które reprezentują właśnie takie podejście.

Klaudia Wojciechowska

radca ministra, Ministerstwo Edukacji Narodowej

Korzyści będą z pewnością obopólne. Organizacje młodzieżowe będą miały okazję poznać specyfikę funkcjonowania instytucji i firm, w tym zderzyć się z procedurami, hierarchią, no i prawem zamówień publicznych. Z kolei firmy i instytucje będą mogły skorzystać z energii i kreatywności młodzieży, z entuzjazmu w podejściu do spraw teoretycznie niemożliwych. Wiele instytucji może świetnie „przećwiczyć” mechanizmy, które mogą potem zadziałać na poziomie lokalnym podczas realizacji innych działań, takich jak proces konsultacji z młodzieżą, funkcjonowanie młodzieżowej rady miasta czy gminy, wspólna realizacja budżetu partycypacyjnego itp. Ta mieszanka postaw i podejść może być równie wartościowa, co wybuchowa.

PUBLIKACJA

Dostępna jest już przygotowana przez Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży publikacja na temat innowacyjnych projektów, które ukazują możliwości budowania trwałych partnerstw. Czytając rozmowy z koordynatorami, opisy projektów czy wskazówki, czytelnik pozna tajniki współpracy projektowej, która od siedmiu lat pozwala organizacjom i instytucjom z Polski oraz Litwy budować i rozwijać trwałe partnerstwa. Pozycja ta promuje kreatywne podejście do realizowanych przedsięwzięć, tak aby umożliwiały one naukę poprzez zabawę, a koordynatorom dawały dużą satysfakcję. Dzięki Funduszowi mnóstwo organizacji otrzymało możliwość wprowadzenia wielkich zmian, o których w publikacji otwarcie mówią ich bohaterowie.

SZKOLENIE

W poszukiwaniu... nowego sera

Popularna książka Spencera Johnsona *Kto zabrał mój ser?* stała się inspiracją do przygotowania międzynarodowego szkolenia *Creating New Cheese* poświęconego wspieraniu przedsiębiorczej postawy i inicjatywności młodych ludzi

Johnson w swojej książce opisuje różne strategie działania w sytuacji zmiany, w tym w sytuacji szczególnej, gdy kończy się lub nagle znika ser. Czym jest ów ser i czy jest jeden dla wszystkich? Nie, każdy ma własny ser – coś, co ma dla niego najwyższą wartość, do czego dąży, na czym opiera swoje plany życiowe i co daje mu w życiu siłę i radość. Może to być zdrowie, rodzina, dobrobyt, kariera zawodowa, podróże itp. Każdy musi sam odkryć i zdobyć swój ser, a gdy ten wyczerpie się lub ktoś go odbierze – znaleźć nowy ser lub nową drogę do niego.

Problem sera porównaliśmy do obecnej sytuacji młodych ludzi na rynku pracy. Zasób sera jest ograniczony (mało nowych miejsc pracy), dostęp do niego utrudniony, klasyczny model skończył się (znikanie pewnych zawodów, powstawanie nowych), a ser oferowany różni się od pożądanego. Taka sytuacja na rynku pracy wymaga od młodych ludzi zmiany podejścia, m.in. większej inicjatywy i pomysłowości.

Podczas szkolenia w gronie 23 pracowników młodzieżowych z całej Europy pracowaliśmy nad skutecznymi metodami wspierania młodych w rozwijaniu przez nich inicjatywności i szeroko rozumianej przedsiębiorczości oraz poszukiwaniu nowych rozwiązań. Wymienialiśmy się dobrymi praktykami, wiedzą i umiejętnościami, poznawaliśmy nowe podejścia stosowane w edukacji pozaformalnej, ćwiczyliśmy w praktyce bycie osobą wspierającą i bycie osobą wspieraną, a także pracę nad projektem związanym z karierą zawodową (np. stworzenie nowego biznesu, spółdzielni socjalnej, całkowicie nowatorskiego produktu itp.).

W następnych latach planujemy kolejne edycje *Cheese'a*. ✱

– Ewa Kornacka, program Erasmus+ Młodzież

ANALIZA

Młodzieżowy maraton aktywnego obywatela zakończony sukcesem!

Agata Nowacka

Zespół Upowszechniania Rezultatów i Analiz Programowych FRSE
agata.nowacka@frse.org.pl

Dziewięć zaangażowanych miast i setki młodych ludzi włączonych w inicjatywę to bilans Młodzieżowego Maratonu Aktywnego Obywatela zorganizowanego przez FRSE.

Pomysłowość i rozmach, z jakim młodzi ludzie realizowali swoje projekty przeszły najsmielsze oczekiwania. Zorganizowano m.in. zbiórkę prezentów dla dzieci z domów dziecka, zaprezentowano nietypową „koszulową” wystawę promującą ideę aktywnego obywatelstwa, zwracano uwagę na problemy bezdomnych zwierząt i potrzebę dbania o środowisko naturalne. Zachęcano młodych ludzi do udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego, podkreślano, że bycie obywatelem niesie ze sobą zarówno przywileje, jak i obowiązki. W realizacji przedsięwzięć organizatorzy wykorzystywali rozmaite metody i środki: sondy uliczne, wernisaże, filmy, reportaże. Wszystkie akcje były szeroko komentowane przez lokalne media.

W każdym z miast pojawiła się specjalna koperta, do której młodzież mo-

gła wrzucać pocztówki z prezentacją swojej obywatelskiej aktywności. Odbyła się również akcja promująca aktywne obywatelstwo oraz wystawę *Krok po kroku – aktywna droga*, prezentującą sylwetki młodych ludzi, którzy dzięki uczestnictwu w projektach dofinansowanych m.in. przez program „Młodzież w działaniu” osiągnęli sukces.

– Każdy młody człowiek powinien czuć się pełnoprawnym obywatelem, takim który świadomie korzysta ze swoich praw, ale także wypelnia swoje obowiązki – wyjaśnia pomysłodawczyni i koordynatorka Maratonu Ewelina Miłoś. – Uczestnictwo w inicjatywach takich, jak Maraton pozwala zrozumieć, że należy rozpocząć od małych rzeczy: segregowania śmieci, dbania o zwierzęta czy pomocy drugiemu człowiekowi – dodaje.

Młodzieżowy Maraton Aktywnego Obywatela pokazał wyraźnie, że młodzież w naszym kraju chętnie angażuje się w akcje społeczne, rozumie i chce szerzyć ideę aktywnego obywatelstwa, a co najważniejsze, realizacja ich pomysłów jest wspaniałą drogą do rozwijania kreatywności i pomysłowości. ✱

Więcej o Maratonie:

www.maraton.mlodziez.org.pl

Edukacja dorosłych

OTO MIEJSCE

RADIO SoVo

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – laureat I nagrody w konkursie EDUinspiracje 2013

Poprawa umiejętności społecznych osób niepełnosprawnych oraz ich kompetencji komunikacyjnych i związanych z technologiami informacyjnymi była celem projektu partnerskiego Grundtviga Sounds & Voices (soundsandvoices.org) zrealizowanego w latach 2011-2013. Wymiana doświadczeń między organizacjami z sześciu krajów umożliwiła stworzenie internetowego radia, w którym niepełnosprawni – podopieczni Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Warszawie – mogli prowadzić audycje, przeprowadzać wywiady, opracowywać materiały cyfrowe i ćwiczyć emisję głosu. Była to dla nich doskonała zachęta do otwierania się na innych ludzi i nabierania odwagi w kontaktach z otoczeniem. Prowadzenie regularnych audycji znacząco zwiększyło poczucie odpowiedzialności, motywację do pracy i dalszego uczenia się. Tematy audycji, mimo że trudne, pomogły w przelamywaniu się i zwiększaniu pewności siebie. Sami uczestnicy po 2 latach projektu stwierdzali: *Teraz nie boimy się już wychodzić do ludzi.*

Rezultaty projektu zostały docenione przyznaniem I nagrody w konkursie EDUinspiracje 2013, w szczególności ze względu na wpływ projektu na instytucję, terapeutów, a przede wszystkim na same osoby niepełnosprawne. Idea będzie kontynuowana w latach 2013-2015 w projekcie *Bridge.r@dio.network – crossing boundaries.* ☀

– Michał Chodmiewicz

Umarł król, niech żyje król!

UWAGA, NOWOŚĆ! Zamiast siedmiu akcji Grundtviga – z odrębnymi założeniami i procedurami – będziemy mieli tylko dwie, za to z ciekawymi możliwościami

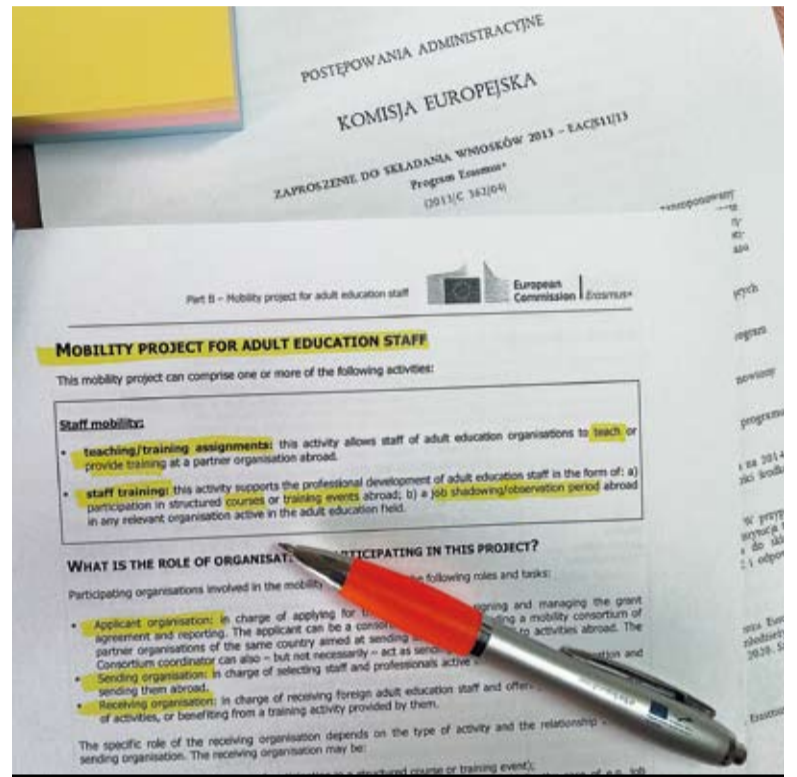
Alina Respondek
zastępca dyrektora programu Erasmus+ ds. edukacji dorosłych
✉ alina.respondek@frse.org.pl

Program Grundtvig, jako część programu „Uczenie się przez całe życie”, powoli odchodzi do historii. Powoli, bo do lata bieżącego roku realizowane będą indywidualne wyjazdy kadry edukacji dorosłych, warsztaty Grundtviga oraz aż 310 dwuletnich projektów: partnerskich i tych dotyczących Wolontariatu Seniorów. Co więcej, ponad 160 z tych projektów będzie trwało do lata 2015 r. Zatem zarówno beneficjenci programu Grundtvig, jak i osoby obsługujące jego realizację mają jeszcze sporo czasu na pożegnanie.

Wiemy, że przyroda nie znosi próżni, a może raczej decydenci europejscy nie mogą pozwolić na wstrzymanie wsparcia dla edukacji dorosłych. W miejsce Grundtviga mamy więc nowe możliwości w programie Erasmus+: odrębny budżet w podobnej wysokości jak w ostatnich latach; prostszą strukturę i dogodne warunki dofinansowania. Uproszczenie struktury dotyczy zwłaszcza sektora edukacji dorosłych. Zamiast dotychczasowych siedmiu akcji z odrębnymi założeniami i procedurami będziemy mieli tylko dwie, za to z ciekawymi możliwościami rozwoju.

Pierwsza akcja obejmuje 1-2-letnie projekty mobilności kadry. Wnioskująca organizacja lub konsorcjum polskich organizacji może – w jednym projekcie – zaplanować dla swoich pracowników wyjazdy edukacyjne różnego rodzaju. Mogą to być wyjazdy na zagraniczne kursy, pobyty typu *job shadowing* oraz w celu prowadzenia zajęć dla słuchaczy lub kadry.

Druga akcja obejmuje 2-3-letnie projekty realizowane we współpracy z innymi organizacjami w Europie. Mogą to być przedsięwzięcia niskobudżetowe (podo-

W Erasmusie+ uproszczenie struktury dotyczy zwłaszcza sektora edukacji dorosłych

bine do dotychczasowych projektów partnerskich), jak i wysokobudżetowe, nastawione na wypracowanie innowacyjnych produktów. Wybór celów, tego, o jakie środki budżetowe się ubiegać i jakich dobrać partnerów, pozostaje zadaniem wnioskodawcy, który musi oszacować swoje możliwości i szanse na stworzenie wysokiej jakości innowacyjnych rezultatów. O dofinansowanie, niezależnie od jego wysokości, wnioskować będzie bowiem tylko jedna organizacja – pomysłodawca projektu – tak, jak było dotychczas w przypadku koordynatorów projektów centralnych.

Nowy program otwarty jest dla wszystkich organizacji edukacyjnych, pozarzą-

dowych, przedsiębiorstw, władz lokalnych i regionalnych, a także młodzieżowych. Wybór sektora programu jak zwykle zależy będzie od profilu organizacji, jednak w Erasmusie+ – w przypadku partnerstw strategicznych – w większym niż dotąd stopniu będą możliwe przedsięwzięcia międzysektorowe. Zagadnienia związane np. z rozwojem metod i strategii w zakresie kompetencji kluczowych osób dorosłych będą mogły w powodzeniem być realizowane przez partnerstwa złożone np.: z biblioteki, stowarzyszenia, uczelni, przedsiębiorcy-pracodawcy i lokalnego urzędu. ☀

Więcej na ten temat:

☀ www.erasmusplus.pl

WYJĄTKOWE PROJEKTY PROGRAMU GRUNDTVIG

Jeśli uczyć się, to od najlepszych! Z tego założenia wyszła Zofia Iwanicka

Równe szanse dla seniorów

Pod tytułowym hasłem odbyła się we wrześniu 2013 r. w Uppsali konferencja uniwersytetów trzeciego wieku, zorganizowana pod patronatem Międzynarodowego Stowarzyszenia Uniwersytetów Trzeciego Wieku (AIUTA). Wzięła w niej udział wybitna przedstawicielka ruchu UTW w Polsce, dr inż. Zofia Iwanicka, od 26 lat kierująca Mokotowskim UTW i będąca jednocześnie członkinią zarządu AIUTA.

Wyjazd w ramach akcji Wizyty i wymiana kadry dla edukacji dorosłych programu Grundtvig zbiegł się z obchodami jubileuszu 90-lecia urodzin Zofii Iwanickiej (rocznik 1923!). Jej udział w konferencji w Uppsali pozwolił zaktualizować wiedzę o edukacji seniorów, zwłaszcza na temat działań podejmowanych w różnych krajach na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu i marginalizacji osób starszych.

Wiedza ta zostanie wykorzystana w działaniach edukacyjnych MUTW, w tym również w ramach Letniego Uniwersytetu, jaki co roku organizowany jest w Drohiczyne z udziałem słuchaczy filii Mokotowskiego UTW z wschodniej granicy. Wizyta przyczyniła się również do powstania pod patronatem Grundtviga międzynarodowego badania na temat dyskryminacji seniorów. ☀

– Ewa Orzeszko

WYJAZD DO SZWECJI ZBIEGŁ SIĘ Z OBCHODAMI 90. URODZIN ZOFII IWANICKIEJ. UMOŻLIWIŁ TEŻ ZAKTUALIZOWANIE WIEDZY NA TEMAT EDUKACJI SENIORÓW

SONDA Jaki wpływ na Państwa organizację miał udział w programie Grundtvig?

Małgorzata Uptas
Poleski Ośrodek Sztuki, Łódź

Żałuję, że po pierwsze: przystąpiliśmy do Grundtviga tak późno (w 2007 r.), a po drugie: że w tym kształcie program już się kończy. Przez sześć lat organizując warsztaty i uczestnicząc w projektach partnerskich, zyskaliśmy wiedzę o metodach pracy z osobami dorosłymi oraz o instytucjach i organizacjach pozarządowych z różnych krajów. Dzięki europejskim doświadczeniom rozwinęliśmy aktywność na rzecz osób dorosłych i pozbyliśmy się kompleksów. Z zainteresowaniem czytamy o nowym programie Erasmus+ i mam nadzieję, że udział w nim będzie równie inspirujący.

Barbara Kaszkur-Niechwiej
Stowarzyszenie Akademia Pełni Życia im. Joanny Boehnert, Kraków

Patrząc z perspektywy 10 lat naszej przygody z Grundtvigiem, mogę śmiało powiedzieć, że obecny kształt naszej organizacji zawdzięczamy właśnie jemu. Edukacja seniorów to sfera, w której trzeba było budować wszystko od początku – Grundtvig był naszym światłem przewodnim. Wyznaczał nie tylko kierunki, ale również wysokie standardy. Dzięki projektom Grundtviga mogliśmy rozwinąć nasze pomysły i usłyszeć od seniorów słowa, których się nie zapomina. Program Erasmus+ to niełatwe wyzwanie, ale Grundtvig dał nam wiarę w siebie – jesteśmy gotowi je podjąć.

Zdzisław Klusek
Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, Ostrowiec Świętokrzyski

Realizacja projektu *Paszport dla wolontariatu* przyczyniła się do podwyższenia jakości pracy naszej placówki i poszerzenia oferty edukacyjnej, zwłaszcza dla rodziców oraz prawnych opiekunów naszej młodzieży. Zwiększył się ich udział w wychowaniu dzieci, a placówka stała się bardziej przyjazna rodzicom. Zwrócono też uwagę społeczności lokalnej na problemy rodzin dysfunkcyjnych.

Mamy wielką nadzieję, że nowy program Erasmus+ będzie m.in. kontynuował najlepsze praktyki programu Grundtvig dla zaspokojenia potrzeby uczenia się osób dorosłych w Polsce.

SEMINARIA MEN

W ramach upowszechniania w Polsce odnowionej europejskiej agencji na rzecz uczenia się dorosłych MEN zorganizowało w 2013 r. we współpracy z partnerami trzy seminaria:

Promowanie nowego podejścia do uczenia się dorosłych opartego na uznaniu efektów uczenia się (Warszawa, 20.11.2013 r.); Rola partnerstwa w koordynacji polityki na rzecz uczenia się dorosłych na poziomie re-

gionalnym. Małopolskie Partnerstwo na rzecz Kształcenia Ustawicznego jako przykład dobrej praktyki (Tyniec, Kraków, 27-28.11.2013 r.); Działania na rzecz uczenia się osób nisko wykwalifikowanych. Przykłady dobrych

praktyk (Warszawa, 12.12.2013 r.). Ostatnie z nich współorganizowała FRSE. Oprócz tego odbyło się Posiedzenie międzyresortowego zespołu ds. uczenia się przez całe życie, w tym KRK z udziałem partnerów spo-

łecznych nt. wdrażania w Polsce europejskiej agencji w połączeniu z krajową polityką LLL. Więcej na stronie: www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/768-uczenie-sie-doroslych.

ZIELONO MI!

Kto to jest? Ma sporo wolnego czasu, chce robić pożyteczne rzeczy, a głowę ma pełną pomysłów? Odpowiedź jest prosta: uczestnik projektu Wolontariatu Seniorów *Ecosynergy 50+ for urban environment*. Inicjatywa realizowana przez Społeczny Instytut Ekologiczny (SIE) z Warszawy i grecką organizację Ekologiczny Ruch Patras dotyczy ochrony środowiska oraz edukacji ekologicznej. Każdy z 12 wolontariuszy-seniorów spędził trzy tygodnie w organizacji partnera. Polacy m.in. pomagali w przygotowaniu w Patras imprezy z okazji Dnia Środowiska.

– Braliśmy także udział w kampanii promującej segregowanie

śmieci – opowiada wiceprezesa SIE Elżbieta Lenarczyk-Przecieńcew. – Okazało się, że nie ma tam świadomości, jak bardzo nieodpowiedzialna gospodarka odpadami zagraża środowisku.

Z kolei Grecy urządzili w Helenowie ogród dla dzieci niepełnosprawnych. Pracowali także, porządkując zieleń w warszawskim Ogrodzie Botanicznym. Uczestnicy projektu mieli też okazję wzajemnie poznać swoje kultury, obyczajowość i codzienne życie.

Słowo synergia w tytule projektu nie zostało użyte przypadkowo. Wiedza, energia, pomysły i wspólne działania zbiegły się z korzyścią dla ludzi i dla środowiska. ✿

– Aleksandra Zajac red. Karolina Milczarek

Pożegnanie po 35 latach

PODSUMOWANIE Jesienią 2013 r. odbył się ostatni nabór w programie Wizyty Studyjne. Komisja Europejska nie przewidziała jego kontynuacji w Erasmusie+

Anna Dębska

koordynatorka programu Wizyty Studyjne
✉ anna.debska@frse.org.pl

Decyzja Brukseli oznacza, że w pierwszej połowie 2014 r. wyjadą na szkolenie ostatni uczestnicy programu. Wizyty Studyjne przejdą do historii – a szkoda, bo to jeden z najstarszych programów unijnych, działający od 1978 r. Początkowo skierowany był do decydentów i ekspertów z dziedziny edukacji ogólnej (Arion), później – od 1985 r. – w wizytach mogli brać udział

jów odpowiedzialnych za kształtowanie polityk edukacyjnych, wymiany myśli, a przede wszystkim wymiany ciekawych rozwiązań, które już funkcjonują w innych krajach.

W ostatnich latach podkreślano jeszcze jedną zaletę programu – umożliwiał on wzajemne uczenie się uczestników, o czym świadczą badania przeprowadzone przez Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (CEDEFOP) w Grecji oraz raporty samych uczestników. Z analizy danych wynika, że po powrocie do

przeżył: *Wizyta jest dla mnie inspiracją do dalszej codziennej pracy. Została dobrze przygotowana i miała interesujący program. Spotkałem też ludzi, z którymi mogłem wymienić się uwagami oraz doświadczeniem.*

Inny uczestnik szczególnie podkreślił aspekt wzajemnego uczenia się, pisząc w raporcie: *Zobaczyłem i usłyszałem tu wiele rzeczy, które pomogą mi w codziennej pracy. Być może po tej wizycie będę mógł wypracować jakieś nowe rozwiązania, które wprowadzę u siebie.*

Podsumowując, można stwierdzić, że program Wizyty Studyjne był dobrym narzędziem do poznania polityk edukacyjnych w innych krajach, miejscem, gdzie rodziły się pomysły i inspiracje, a przede wszystkim okazją do nawiązania kontaktów, które mogły być wykorzystywane także do przygotowywania nowych przedsięwzięć.

Wzajemne uczenie się i wymiana przykładów dobrych praktyk będzie również możliwa w nowym programie, chociaż już w innej formie. Główne cele programu Erasmus+ to m.in. wsparcie krajów w modernizacji ich systemów edukacji, czynienie kształcenia zawodowego bardziej innowacyjnym i atrakcyjnym dla młodych ludzi oraz podniesienie jakości edukacji. Tak więc wielu dotychczasowych beneficjentów wizyt studyjnych na pewno odnajdzie pole do działania w nowym programie.

Dobłą okazją do zapoznania się z osiągnięciami programu Wizyty Studyjne była konferencja zorganizowana przez CEDEFOP we wrześniu 2013 r., na której podsumowano 35-letnie działania programu, ale również zastanawiano się, w jaki sposób zintegrować beneficjentów wizyt studyjnych w nowym programie Erasmus+. Jednym z pomysłów było stworzenie nowego modelu podtrzymywania rezultatów programu oraz współpraca dotychczasowych uczestników i organizatorów szkoleń np. w ramach sieci lub projektu. ✿

Więcej informacji o programie:
✉ www.sv.org.pl

ANALIZA Dlaczego uczenie się dorosłych wylądowało w Erasmusie+?

Alina Respondek

zastępca dyrektora programu Erasmus+
ds. edukacji dorosłych
✉ alina.respondek@frse.org.pl

Od lat nazwa Erasmus kojarzy się z obszarem szkolnictwa wyższego. Jak zatem ma się nowy program Erasmus+ do uczenia się osób dorosłych? Odpowiedź jest w oym plusie.

wypada znacznie gorzej. Wg badania PIAAC 2013, tylko 9 proc. dorosłych Europejczyków uczyło się czegośkolwiek w ostatnim miesiącu przed badaniem, a około 20 proc. ma niskie umiejętności pisania, czytania i korzystania z nowych technologii. Mimo że żyjemy w świecie wymagającym nieustannego podnoszenia umiejętności, a zaniechanie uczenia się grozi wykluczeniem ze środowiska

Uczenie się dorosłych różni się znacząco od sformalizowanej edukacji szkolnej

Mieści się w nim nie tylko uczenie się dorosłych, ale też edukacja zawodowa i szkolna oraz działania młodzieżowe i sport.

Uczenie się dorosłych różni się znacząco od sformalizowanej edukacji szkolnej, zawodowej czy na poziomie wyższym. Te różnice dotyczą założeń, celów, metod, organizacji, finansowania i uznawania efektów uczenia się. W odniesieniu do dorosłych, którzy już zakończyli naukę formalną i podejmują z własnej inicjatywy działania edukacyjne, znacznie lepiej pasuje termin uczenie się niż kształcenie. Trudno tu bowiem mówić o narzucaniu ścieżki rozwoju czy podstawy programowej, trudniej też takie uczenie się organizować i finansować.

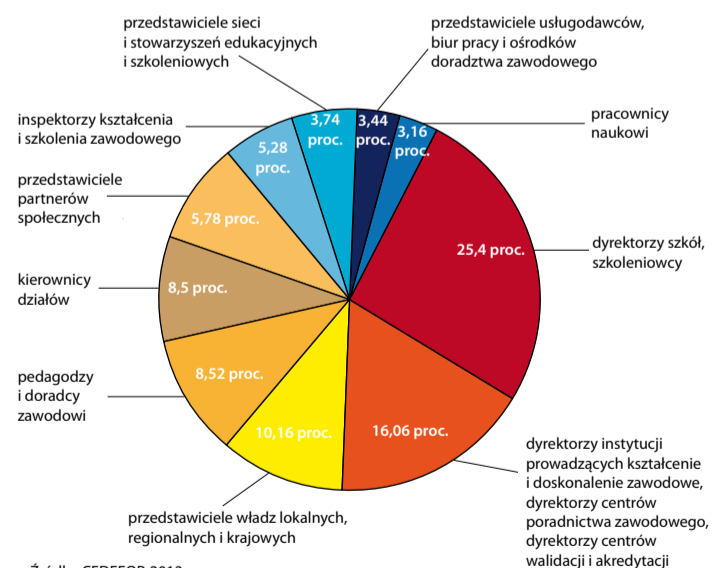
Edukacja dzieci i młodzieży w krajach europejskich jest zazwyczaj doskonale rozwinięta, a liczba uczących się oraz wyniki nauczania w szkołach i na uczelniach napawają wiele państw dumą. Niestety, uczenie się dorosłych

pracy i z udziału w życiu społecznym, a także brakiem samodzielności w życiu, dotychczas uczenie się dorosłych nie ma, niestety, znaczącego miejsca w systemach edukacyjnych Europy.

Na szczęście w Erasmusie+ nie zabraknie środków na dofinansowanie projektów wspierających uczenie się dorosłych. Są one stosunkowo niewielkie, ale pozwolą organizacjom działającym w tym obszarze poszerzać ofertę edukacyjną, poprawić kompetencje kadry, a także rozwijać współpracę europejską. W konkursie wniosków 2014 priorytetem będą miały projekty przyczyniające się do zmniejszenia liczby dorosłych z niskimi umiejętnościami, np. dotyczące poprawy motywacji do uczenia się, dostarczające informacji o dostępności różnych form uczenia, doradztwa i systemów uznawania efektów uczenia się. ✿

Więcej informacji o kształceniu dorosłych:
✉ skills.oecd.org/skillsoutlook.html

Kto najczęściej uczestniczył w wizytach studyjnych w latach 2008-2013?

Źródło: CEDEFOP, 2013

także specjaliści związani ze szkoleniem i kształceniem zawodowym (CEDEFOP study visits). Od 2008 r. program cieszył się niesłabnącym zainteresowaniem uczestników z całej Europy: liczba osób biorących udział w szkoleniach rosła z roku na rok. W ciągu ostatnich sześciu lat skorzystało z niego prawie 13 tys. osób.

Główną zaletą programu była możliwość spotkania się osób z różnych kra-

swojego kraju 98 proc. uczestników dzieliło się informacjami przywiezionymi ze szkolenia. Jako bezpośredni rezultat wizyt studyjnych uczestnicy podawali poznanie przykładów dobrej praktyki, które można zastosować w swojej placówce, wypracowanie rozwiązania problemu, zaproponowanie zmian w swojej instytucji lub też zmian systemowych. Potwierdzały to raporty uczestników. W jednym z nich możemy

Kształcenie zawodowe

FELIETON

Erasmus – argument dla wszystkich

dr hab. Maciej Duszczyk

Na przełomie 2013 i 2014 r. przez Unię Europejską przetoczyła się dyskusja na temat swobodnego przepływu pracowników. Została ona wywołana słowami premiera Wielkiej Brytanii Davida Camerona na temat konsekwencji otwarcia rynku pracy dla pracowników z „nowych” państw członkowskich. Najczęściej wymieniano w tym kontekście Polaków.

Należy mieć świadomość, że dyskusja na temat swobodnego przepływu pracowników ma nie tylko polsko-brytyjski kontekst. Obawiam się, że konsekwencją obecnej wymiany zdań będzie zmiana klimatu wokół migracji w ramach całej UE i powolne odchodzenie od pełnej swobody w tym zakresie.

Na szczęście na horyzoncie pojawia się program Erasmus+, którego jednym z głównych celów jest wspieranie mobilności. Zakłada się, że w ciągu kolejnych siedmiu lat co roku będzie korzystało z niego ponad 800 tys. osób. Sukces poprzedniej edycji programu pokazuje głęboki sens usuwania barier w mobilności, szczególnie dla lepszego zrozumienia różnic, jakie występują pomiędzy społeczeństwami europejskimi oraz pokazywania korzyści z integracji europejskiej.

Jestem także przekonany, że beneficjenci programu Erasmus+ nie będą posługiwali się argumentami populistycznymi w dyskusji na temat przyszłości Wspólnoty. Tak więc znaczenie Erasmusu rośnie nie tylko dlatego, że przeznaczono na niego więcej pieniędzy – i to w sytuacji, gdy cały budżet UE zmniejszono – ale również dlatego, że wyraźnie pokazuje on korzyści płynące z mobilności i z integracji europejskiej. Bardzo potrzebujemy jego sukcesu i powinniśmy zrobić wszystko, aby ten sukces zapewnić. ✱

dr hab. Maciej Duszczyk,
zastępca dyrektora Instytutu Polityki Społecznej
Uniwersytetu Warszawskiego

TRZY PYTANIA DO...

DLA ABSOLWENTÓW TAK, DLA BEZROBOTNYCH NIE

Rozmowa z Izabelą Laskowską, zastępcą dyrektora programu Erasmus+: ds. kształcenia i szkolenia zawodowego

Wygląda na to, że akcja LdV-PLM, w ramach której na praktyki zagraniczne mogli wyjechać m.in. absolwenci uczelni wyższych, przechodzi do historii. Czy w nowym programie pozostaną oni bez wsparcia?

Erasmus+ o nich nie zapomni. Absolwenci szkół wyższych będą wyjeżdżać na praktyki w ramach komponentu Erasmus+ Szkolnictwo wyższe, zaś absolwenci szkół zawodowych zostaną objęci wsparciem przez Erasmus+ Kształcenie i szkolenie zawodowe. W zasadach nowego programu określono, że staże będą mogły mieć miejsce w ciągu jednego roku od ukończenia szkoły.

A co z bezrobotnymi?

W nowej perspektywie oferta programu Erasmus+ nie jest skierowana do osób bezrobotnych. Osoby poszukujące zatrudnienia mają zostać objęte wsparciem Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój (POWER) finansowanego ze środków EFS. W jego ramach przewidywane są również staże zagraniczne jako jedna z form ponadnarodowej mobilności. Na szczegóły tych działań musimy jeszcze trochę poczekać.

W międzynarodowych projektach kluczowe jest znalezienie właściwego partnera. Czy podobnie jak w programie „Uczenie się przez całe życie” będą dofinansowywane wizyty przygotowawcze i seminaria kontaktowe?

Formuła wizyt przygotowawczych nie będzie kontynuowana. Komisja Europejska dostrzega natomiast priorytetową rolę ustanowienia partnerstwa, więc w programie Erasmus+ przewidziane są seminaria kontaktowe. W ich organizację zaangażowane będą wszystkie narodowe agencje, tak aby pokrewne instytucje mogły nawiązać ze sobą współpracę i ustalić pomysły na ciekawy projekt. ✱

– rozm. Piotr Lenartowicz

Coś się kończy, coś się zaczyna

CO NOWEGO W ERASMUS+?

UWAGA, NOWOŚĆ! Program Erasmus+ będzie wspierał edukację zawodową w sposób nieco odmienny niż ten, do którego przyzwyczaił nas program Leonardo da Vinci

Wyjazdy dla nauczycieli umożliwiają podniesienie jakości kształcenia zawodowego

Piotr Lenartowicz

✉ piotr.lenartowicz@frse.org.pl

Anna Kowalczyk

✉ anna.kowalczyk@frse.org.pl

Erasmus+ Kształcenie i szkolenie zawodowe

Komisja Europejska tworząc program Erasmus+, opierała się na doświadczeniach jego poprzednika, tj. programu „Uczenie się przez całe życie”. Erasmus+ ma być odpowiedzią na coraz bardziej dynamiczne zmiany, jakie zachodzą w dzisiejszym świecie: rosnące zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz wysokie bezrobocie wśród młodych.

Program Erasmus+ przewiduje nową strukturę, jednolitą dla wszystkich sektorów kształcenia i szkolenia. Projekty związane z kształceniem i szkoleniem zawodowym mogą być realizowane w każdej z trzech akcji: akcji 1 „Mobilność edukacyjna”, akcji 2 „Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk” (partnerstwa strategiczne) oraz akcji 3 – „Wsparcie reform w obszarze edukacji”.

Akcja 1 to odpowiednik dotychczasowych projektów mobilności. Podobnie jak w programie LdV wnioski będą mogły składać tylko instytucje. Dofinansowane będą projekty przewidujące wyjazdy uczestników w celach edukacyjnych.

W ramach akcji 1 będzie można organizować staże lub praktyki zawodowe w zagranicznych firmach bądź innych organizacjach. Przypomina to możliwości, jakie oferowała realizacja projektów staży IVT dla uczniów kształcących się zawodowo. Dodatkowo, w ramach tej akcji będą mogli wyjeżdżać niedawni absolwenci szkół (do 1 roku po ukończeniu szkoły). Do wnioskowania w nowym programie zaproszono m.in. szkoły zawodowe, ośrodki kształcenia i szkolenia zawodowego oraz organizacje pracujące z młodzieżą.

Podobnie jak w dotychczasowych projektach wymiany doświadczeń VETPRO w Erasmusie+ możliwe będą wyjazdy kadry odpowiedzialnej za kształcenie i szkolenie zawodowe (czyli nauczycieli zawodu, instruktorów i kierowników praktyk, doradców zawodowych, kadry zarządzającej instytucjami szkolnictwa zawodowego).

Program Erasmus+ zaoferuje jednak szerszy wachlarz możliwości: kadra będzie mogła wyjeżdżać w celu: odbycia staży w przedsiębiorstwach, prowadzenia zajęć, lub realizacji praktyk typu *job shadowing* w instytucjach szkolenia zawodowego.

PROGNOZY ZAKŁADAJĄ, ŻE W CIĄGU SIĘDMIU NAJBLIŻSZYCH LAT DOTACJE POZWALAJĄCE UCZYĆ SIĘ, SZKOLIĆ BĄDŹ ZDOBYWAĆ DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE ZA GRANICĄ OTRZYMA OK. 650 TYS. OSÓB

Wyjazdy będą mogły trwać już od dwóch dni do dwóch miesięcy.

Istotną zmianą w projektach mobilności będzie nowa organizacja przygotowania językowego. Komisja Europejska szykuje do tego celu specjalną platformę online oferującą kursy pięciu najpopularniejszych języków europejskich. Dzięki temu narzę-

one długoterminową międzynarodową współpracę instytucji edukacyjnych z pozostałymi interesariuszami kształcenia i szkolenia zawodowego, a także wymianę doświadczeń, innowacji i dobrych praktyk. Szczególny nacisk zostanie położony na wspieranie współpracy międzysektorowej, tj. sektora kształcenia i szkolenia zawodowego, szkolnictwa wyższego, ogólnego oraz kształcenia dorosłych. Możliwe będą takie działania, jak: opracowywanie programów nauczania zgodnie z potrzebami rynku pracy; rozwój i wdrażanie innowacyjnych metod w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego; projekty promujące uczenie się w miejscu pracy; projekty ułatwiające uznawanie kwalifikacji na poziomie UE. Podobne działania będzie można realizować w ramach „Sojuszy na rzecz umiejętności”, zarządzanych przez Agencję Wykonawczą w Brukseli.

O dofinansowanie w ramach akcji 2 będą mogły ubiegać się instytucje publiczne i prywatne każdego rodzaju np. instytucje kształcenia zawodowego, uczelnie, przedsiębiorstwa, izby handlowe

i rzemieślnicze, władze lokalne i regionalne oraz organizacje pozarządowe.

Ostatni z filarów programu Erasmus+ to **akcja 3 – Wsparcie dla reform**. W ramach tej akcji dofinansowywane będą szereg działań mających na celu np. badanie kondycji edukacji, przewidywanie zmian oraz projektowanie rozwiązań wychodzących

Staża zawodowe dla uczniów – zdjęcie z archiwum beneficjenta programu LdV

dzi możliwy będzie także pomiar postępów uczestników w zakresie umiejętności językowych. Uproszczone zostaną również zasady i procedury finansowania działań – obowiązywać będą niemal wyłącznie jednostkowe stawki ryczałtowe.

Akcja 2, czyli „Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk” będzie wspierać kilka typów działań partnerskich. Działania podobne do dotychczasowych projektów partnerskich oraz projektów wielostronnych transferu innowacji (lub projektów sieci instytucji) będzie można realizować w ramach partnerstw strategicznych. Umożliwią

im naprzeciw. W obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego będą to m.in. badania mające na celu podniesienie jakości i dostępności praktyk zawodowych, jak również ulepszanie i promowanie narzędzi wspierających uznawanie kwalifikacji i zapewnienie jakości (ECVET i EQAVET). Konkursy w ramach tej akcji będą na ogół adresowane do ograniczonego kręgu instytucji odpowiedzialnych za kształcenie zawodowe. ✱

Więcej o kształceniu zawodowym:

🌐 www.erasmusplus.pl/ksztalcenie-i-szkolenia-zawodowe

STAŻE Z POKL

Już 6600 stażystów wyjechało na staże zagraniczne dzięki funduszom z programu POKL w ramach projektu *Staż i praktyki zagraniczne dla osób kształcących się i szkolących*

zawodowo. Projekt ten rozpoczął się w 2012 r. i dofinansowuje mobilności zagraniczne na podobnych zasadach jak program Leonardo da Vinci – akcja IVT. Do końca projektu na staże wyjedzie jeszcze pewnie około

drugie tyle uczniów. Więcej informacji na stronie <http://pokl.frse.org.pl/staze-i-praktyki>.

INFORMACJA DLA WNIOSKODAWCÓW
Projekty programu Leonardo jeszcze

trwają, a beneficjenci mogą uzyskać wsparcie w Narodowej Agencji. Zespół programu Leonardo da Vinci nadal pracuje, zaś w ramach programu Erasmus+ będzie zajmował się projektami wspierającymi kształcenie

i szkolenie zawodowe. Wszystkich wnioskodawców pragnących uzyskać pomoc w przygotowaniu projektów w ramach nowego programu zapraszamy do kontaktu: www.leonardo.org.pl/kontakt.

Inicjatywa Europass znalazła swoje miejsce w nowym programie edukacyjnym UE

Europass: siedem lat postępów

PODSUMOWANIE Dokumenty Europass przyjęły się w Europie – doceniają je zarówno pracodawcy, jak i pracownicy

Lechosław Szafranek
Krajowe Centrum Europass
lechoslaw.szafranek@frse.org.pl

Liczyby mówią same za siebie: europejski portal poświęcony Inicjatywie Europass odwiedziło już ponad 65 mln osób. Ponad 26 mln Europejczyków przygotowało swoje CV w specjalnej aplikacji online, a ponad 400 tys. osób zdecydowało się opisać swoje umiejętności językowe wykorzystując dokument Europass-Paszport Językowy.

Polska co roku plasowała się w pierwszej dziesiątce krajów UE w zakresie korzystania z dwóch wyżej wymienionych dokumentów Europass. Blisko 30 tys. Polaków jest już posiadaczami dokumentów Europass-Mobilność. Okręgowe Komisje Egzaminacyjne wydały ponad 900 tys. Suplementów do Dyplomu Potwierdzającego Kwalifikacje Zawodowe, a uczelnie wyższe ponad 3 mln Suplementów do Dyplomu. W 2012 r. w Polsce rozszerzono grupę osób uprawnionych do otrzymywania suplementów do dyplomów zawodowych o osoby podejmujące naukę zawodu w rzemiośle – udało nam się wspólnie ze Związkiem Rzemiosła Polskiego przygotować Izby Rzemieślnicze do wydawania tych dokumentów. W efekcie możliwość otrzymania suplementu Europass zyskało ponad 40 tys. osób.

Aby zachęcić do korzystania z dokumentów, Krajowe Centrum Europass organizowało szereg działań informacyjno-promocyjnych oraz uczestniczyło w przedsięwzięciach organizowanych przez inne instytucje edukacyjne i rynku pracy. Idea Europass promo-

wana była także w ramach wydarzeń organizowanych przez FRSE oraz w współpracy z innymi sieciami informacyjnymi UE: EURES, Europe Direct czy Euroguidance.

Wśród unijnych programów edukacyjnych na lata 2014-20 inicjatywa Europass również znalazła swoje miejsce: dokumenty będą dostępne dla wszystkich obywateli UE, EOG i krajów kandydujących, zostaną także silniej powiązane z innymi inicjatywami KE (ERK, ECVET, ESCO). Mamy zatem nadzieję, że osób korzystających z Portfolio Europass będzie coraz więcej. ✨

Wśród unijnych programów edukacyjnych na lata 2014-20 inicjatywa Europass również znalazła swoje miejsce: dokumenty będą dostępne dla wszystkich obywateli UE, EOG i krajów kandydujących, zostaną także silniej powiązane z innymi inicjatywami KE (ERK, ECVET, ESCO). Mamy zatem nadzieję, że osób korzystających z Portfolio Europass będzie coraz więcej. ✨

Więcej informacji o programie:
europass.frse.org.pl

To czas na zmiany

REFORMY Kształcenie w miejscu pracy – przyszłość, konieczność, gwarancja pracy? Sądząc po doświadczeniach naszych zachodnich sąsiadów – trzy razy TAK!

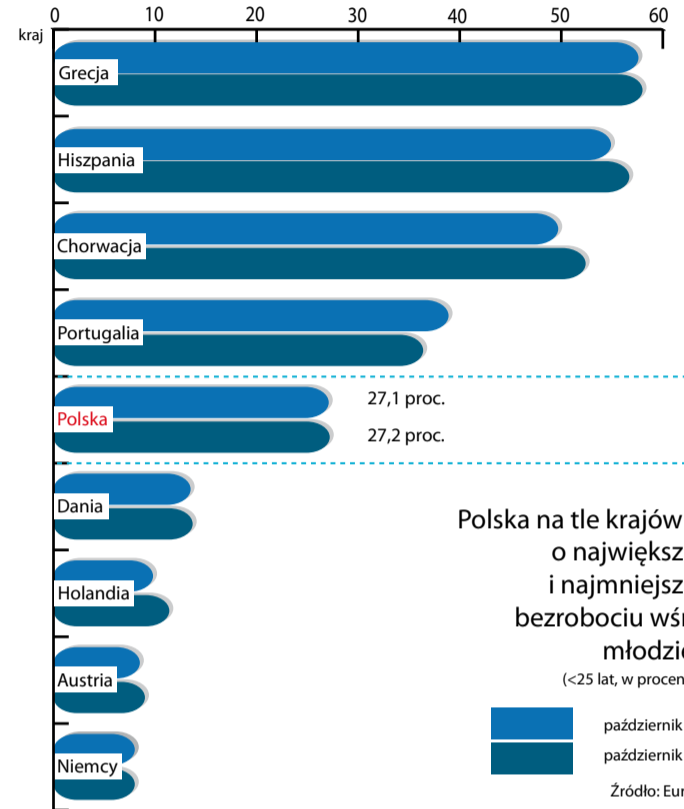
Anna Kowalczyk
Erasmus+ Kształcenie i szkolenia zawodowe
anna.kowalczyk@frse.org.pl

Liczba młodych ludzi pozostających bez pracy osiągnęła w krajach UE już 5,7 mln osób! Jednocześnie, mimo kryzysu, ponad 2 mln miejsc pracy w UE pozostaje nieobsadzonych. Za dramatycznie wysoki odsetek młodych bezrobotnych odpowiadają nie tylko kryzys ekonomiczno-finansowy, ale także nieefektywne systemy edukacji.

Jedną z inicjatyw podjętych przez Radę Unii Europejskiej w celu przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży jest przyjęta w październiku 2013 r. Deklaracja Rady o Europejskim sojuszu dla praktyk zawodowych (*European Alliance for Apprenticeships*), w której państwa członkowskie zobowiązują się do promowania programów wysokiej jakości praktyk dla młodzieży kształcącej się.

Odbywanie praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach jeszcze na etapie nauki zawodu znacznie ułatwia absolwentom wejście na rynek pracy. W krajach takich jak Austria, Niemcy, Szwajcaria – gdzie znaczna część młodzieży kształcącej się zawodowo ma możliwość wyboru dualnych ścieżek kształcenia, tj. na przemian w szkole i w zakładzie pracy – bezrobocie wśród młodzieży jest znacznie niższe (ok. 8 proc., w Hiszpanii i Grecji – powyżej 55 proc.). Absolwenci szybko znajdują pracę, a ich wykształcenie znacznie bardziej odpowiada oczekiwaniom pracodawców.

W większości krajów Europy kształcenie i szkolenie zawodowe zdominowane jest jednak przez model szkolny i oferowane głównie przez instytucje państwowe. Niestety, ten model kształcenia najczęściej nie nadąża za potrzebami pracodawców, a absolwenci opuszczający szkoły nie są dostatecznie przygotowani do wejścia na rynek pracy. Pracodawcy narzekają na braki podstawowych umiejętności i muszą inwestować znaczną część swojego czasu

Polska na tle krajów UE o największym i najmniejszym bezrobociu wśród młodzieży (<25 lat, w procentach)

październik 2012
październik 2013
Źródło: Eurostat

i pieniędzy na dokończenie świeżo upieczonych absolwentów.

Połączenie wysiłków szkół i pracodawców w procesie kształcenia pozwoliłoby w znacznym stopniu zmniejszyć przepaść między teorią a praktyką, a tym samym ułatwiłoby absolwentom start w dorosłe, samodzielne życie. Wydaje się, że jest to jedyny możliwy kierunek dla przyszłości kształcenia zawodowego. Jest to też jeden z priorytetów nowego programu edukacyjnego Erasmus+.

Aby zapewnić wysoką jakość kształcenia w miejscu pracy, potrzebna jest współpraca szeregu partnerów społecznych: szkół, pracodawców, ich stowarzyszeń, władz lokalnych i oświatowych, a także uczniów i ich rodziców. Wymaga to większego zaufania i współdziałania w zakresie opracowy-

wania programów kształcenia oraz uznawania kwalifikacji nabytych w miejscu pracy. Pracodawcy będą musieli zdobyć umiejętności pedagogiczne i wziąć odpowiedzialność za efekty kształcenia i praktyczne kompetencje ucznia.

Konieczna jest też zmiana postrzegania kształcenia zawodowego odbywającego się u pracodawców. Obecnie tam, gdzie dominuje system szkolny, kojarzy się ono z tzw. przyuczeniem do zawodu, a więc z gorszą ścieżką, przeznaczoną dla najslabszych uczniów. Tymczasem dobrej jakości miejsca praktyk powinny być przywilejem, a wręcz prawem każdego młodego człowieka. ✨

Więcej na ten temat:
www.ec.europa.eu/education/apprenticeship

WYJĄTKOWY PROJEKT MIĘDZYAGENCYJNY

Nowy zestaw narzędzi ma ułatwić organizację wyjazdów szkoleniowych, zarówno lokalnych, jak i międzynarodowych

Zrozumieć ECVET

Agnieszka Włodarczyk
Erasmus+ Kształcenie i szkolenia zawodowe
agnieszkawlodarczyk@frse.org.pl

Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) wzbudza niejednoznaczne emocje. Nie trzeba go kochać, ale warto rozumieć, żeby organizować wysokiej jakości wyjazdy szkoleniowe.

NetECVET, czyli sieć 14 narodowych agencji – pragnąc wesprzeć

organizatorów mobilności – dokonała przeglądu dotychczasowych projektów nt. systemu ECVET powstałych w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”. Doświadczenia realizatorów tych projektów pomogły przygotować zestaw narzędzi – *toolkit* – ułatwiający organizację wyjazdów szkoleniowych, zarówno tych na poziomie lokalnym, jak i międzynarodowym.

ECVET Mobility Toolkit został przygotowany zgodnie z podstawową strukturą: przed – w trakcie – po mo-

introduction to ecvet
Introduction to ECVET and Geographical Mobility

ecvet toolkit
Support for integrating ECVET into new or existing Mobility Practice

tools examples & more
Tools, Examples and Further Reading to aid successful ECVET Integration

www.ecvet-toolkit.eu

Witryna *toolkitu* opracowanego w ramach projektu

bilności. Zawiera interesujące wypowiedzi praktyków, wzory dokumentów i praktyczne przykłady działań.

Toolkit powstał w ramach projektu NetECVET: *Working together to understand and implement ECVET* finansowanego przez Komisję Europejską. Przedsięwzięcie to było skierowane do

ekspertów, władz krajowych oraz beneficjentów projektów edukacyjnych programu „Uczenie się przez całe życie”, którzy związani są z wdrażaniem bądź upowszechnianiem ECVET. ✨

Więcej informacji na stronie:
www.ecvet-toolkit.eu

PUBLIKACJA

Edukacja i szkolenia w strategii Europa 2020. Odpowiedzi krajów członkowskich – tak brzmi tytuł najnowszego raportu Eurydice prezentującego analizę porównawczą stopnia realizacji strategii Europa 2020 w dziedzinie edukacji. Analiza obejmuje cztery tematy: wczesne kończenie nauki, szkolnictwo wyższe, kształcenie zawodowe i zatrudnienie młodzieży oraz uczenie się dorosłych.

Informacja młodzieżowa

FELIETON

Oczywiście, że informacja!

Wawrzyniec Pater

Eurodesk przetrwał turbulencje związane ze zmianami w unijnych programach edukacyjnych i swoją misję będzie kontynuował przez najbliższe siedem lat. A jaka to misja? Przypomnijmy, a przy okazji sprawdzimy, jak się sprawy miały w minionym roku.

Z politycznego punktu widzenia wygląda to tak: im młodzi ludzie bardziej aktywni, tym dla Europy lepiej. Na aktywność młodzieży wpływa wiele czynników – programy dla młodzieży, struktury tą aktywność umożliwiające, a także zrozumienie dla aspiracji młodzieży i polityczne wsparcie, które w UE przybrało formę tzw. usystematyzowanego dialogu. Włodarze UE zorientowali się jednak, że same pieniądze, struktury, a nawet zrozumienie i wsparcie polityczne nie wystarczą. Potrzebna jest jeszcze wysokiej jakości informacja. I tak, w połowie lat 90. ubiegłego stulecia raczkiujący projekt o nazwie Eurodesk, specjalizujący się w informacji europejskiej dla młodzieży,

O TYM, ŻE NIE MA MOWY O AKTYWNOŚCI MŁODZIEŻY BEZ INFORMACJI, PRZYPOMI- NA CO DRUGI UNIJNY DOKUMENT NA TEMAT POLITYKI MŁODZIEŻOWEJ

nabrał gwałtownego przyspieszenia. Dziś realizowany jest w 33 krajach, a o tym, że nie ma mowy o aktywności młodzieży bez informacji, przypomina co drugi unijny dokument na temat polityki młodzieżowej.

Misją Eurodesku jest informacja. Eurodesk gromadzi informacje, przetwarza informacje, aktualizuje informacje, udziela informacji, rozpowszechnia informacje... A w praktyce: prowadzimy bazę programów grantowych, organizacji, źródeł informacji, projektów młodzieżowych, piszemy newsy i artykuły, wydajemy publikacje, opracowujemy i prowadzimy zajęcia dla młodzieży... Do naszych odbiorców staramy się docierać na wszelkie sposoby: przez stronę eurodesk.pl (435 tys. odwiedzin rocznie), media społecznościowe (3024 fanów na Facebooku), Europejski Portal Młodzieżowy (Eurodesk Polska jest na drugim miejscu w Europie pod względem liczby opublikowanych informacji) i bezpośrednio (2013 r. – 564 eurolekcje i warsztaty dla 8000 uczestników). Odpowiadamy też na pytania (kilka tysięcy rocznie), wysyłamy newslettery (8518 odbiorców) i wydajemy publikacje – m.in. gazetę, którą właśnie Pan/Pani czyta.

Nie sposób nie wspomnieć też o sieci Eurodesk Polska, do której należy blisko 80 organizacji z całej Polski (w Europie ponad 1300), dzięki której docieramy do najdalszych zakątków Polski i Europy.

Zmiana z „Młodzieży w działaniu”, której częścią był Eurodesk na akcję 3 Erasmusa+ raczej nie wpłynie na działania Eurodesku w Polsce. Co nas czeka? M.in. rozwój Europejskiego Portalu Młodzieżowego, odświeżenie strony Eurodesku, w planach jest także nowy newsletter, większe zaangażowanie w media społecznościowe oraz powiększenie sieci, do której już w najbliższym czasie przystąpi kilkadziesiąt nowych organizacji. To efekt sojuszu Eurodesk Polska z Polską Radą Organizacji Młodzieżowych. ✨

Wawrzyniec Pater,
Koordynator programu Eurodesk w Polsce

Ordnung muss sein? Raczej nie tym razem

JAK TO ROBIĄ ZA GRANICĄ Przed trzema laty rząd w Berlinie wstrzymał finansowanie dla ośrodka koordynującego informację młodzieżową w Niemczech. Złe efekty już widać

Reinhard Schwalbach
dyrektor departamentu ds. międzynarodowej współpracy młodzieży w stowarzyszeniu IJAB

Tematem informacji młodzieżowej na poważnie zajęto się w Niemczech (RFN) w 1985 r. Sprawie tej poświęcono był obchodzony wówczas Międzynarodowy Rok Młodzieży. W konferencji europejskiej włączyło się wówczas najstarsze centrum informacji młodzieżowej w Monachium oraz stowarzyszenie IJAB (Biuro ds. Międzynarodowej Pracy z Młodzieżą). W powołanej do życia rok później sieci ERYICA zabrakło jednak przedstawiciela RFN – informacja młodzieżowa nie miała wówczas w tym kraju koordynatora. Niemcy uważali organizacje młodzieżowe za wystarczająco silne i nie widzieli konieczności powoływania drugiej struktury. Uważali też, że niemiecka młodzież jest odpowiednio poinformowana.

Lepsze czasy dla informacji młodzieżowej przyszły dopiero po zjednoczeniu Niemiec. Organizacja Bundesjugendring oraz IJAB powołały do życia ośrodki koordynujące – Sieć informacji młodzieżowej, założyły też narodowy serwer młodzieżowy. Na przełomie lat 2000/2001 IJAB stał się członkiem sieci ERYICA jako delegat Sieci. Wkrótce wykształcił się ogólnonarodowy nieformalny związek lokalnych, regionalnych i narodowych ośrodków informacji młodzieżowej. Cel był jasny: oferować usługi jak najwyższej jakości. Organizacje współpracowały również w zakresie szkolenia pracowników oraz na rzecz wzrostu uczestnictwa młodych ludzi w życiu społecznym (tworząc bazę dobrych przykładów). Powstała też strona internetowa dla członków Sieci informacji młodzieżowej, co roku organizowano także konferencję zapewniającą wewnętrzną komunikację.

Pod koniec 2011 r. ministerstwo odpowiedzialne za kwestie młodzieżowe wstrzymało jednak wsparcie dla Sieci informacji młodzieżowej, zawieszono również finansowanie portalu dla młodzieży.

Jedno z biur informacji młodzieżowej we Flörsheim

Powodów było kilka – m.in. nie udało się uzyskać wsparcia silnych organizacji zajmujących się polityką młodzieżową.

W efekcie decyzji polityków zerwały się mocne więzi między ośrodkami informacji młodzieżowej – podtrzymanie ich przy ograniczonych środkach na poziomie lokalnym i bez odgórnego wsparcia okazało się niewykonalne. Sieć Eurodesk

była w stanie przejąć tylko część zadań Sieci. Potrzeba jakościowej informacji i poradnictwa dla młodzieży wciąż jednak istnieje. W każdym kryzysie, w każdej klęsce znajduje się potencjał nowego początku. ✨

Strona IJAB:
www.ijab.de

Markus Singer

kierownik informacji młodzieżowej *Mobilne porady Flörsheim* (mobflo)

Informacja młodzieżowa bez jednostki koordynującej jest jak ósemka wioślarzy bez sternika. Płyną ponoszeni przez prąd, bez orientacji, zagrożeni wywrotką. Tworzenie bodźców nadających kierunek, wspieranie komunikacji między poszczególnymi ośrodkami informacji, zapewnienie i doskonalenie standardów jakości – to zadania, których wypełnianie jest niezbędne, by młodzież miała szansę aktywnie uczestniczyć w samodzielnym, kreatywnym i odpowiedzialnym kształtowaniu swojego świata. A także – aby miała warunki do przeżywania tolerancji, demokracji i różnorodności. Koordynacja informacji młodzieżowej umożliwiłaby nie tylko odpowiedni indywidualny rozwój młodych Niemców, ale również umożliwiłaby bardziej aktywny dialog z innymi kulturami. Do realizacji tych celów niezbędne są fachowe kompetencje i odpowiednie zabezpieczenie finansowe – czyli narodowa jednostka koordynująca!

MALIN W INTERNECIE WYBORY – TEMAT NA TOPIE

– Marcin Malinowski, www.malin.net.pl

BETA.IVALUEHEALTH.NET

Pierwszy raz recenzuję stronę internetową, do której trzeba się zalogować, żeby cokolwiek zobaczyć. Według mnie średnio sprzyja to otwartemu dostępowi do informacji, ale trudno, da się przeżyć. Podobnie jak to, że strona mówi do mnie „mamy przekroczył 250 tysięcy członków”, a przy rejestracji pyta mnie o seks. Naprawdę! Na szczęście po zalogowaniu udało mi się znaleźć kilka zaskakujących informacji dotyczących zdrowia i medycyny. Dowiedziałem się m.in., że istnieje przypadłość, której symptomem jest czarny, owłosiony język...

WWW.MYVOTE2014.EU/PL

Użyteczny i ładny serwis, w którym można dowiedzieć się, w jaki sposób głosowali w ważnych kwestiach europosłowie z różnych krajów i frakcji, a potem porównać to z głosami odwiedzających serwis. Czy wiecie, że tylko jedna polska eurodeputowana odpowiedziała NIE na pytanie o to, czy płatny urlop macierzyński powinien być wydłużony z 14 do 20 tygodni?

WWW.DEBATINGEUROPE.EU

Eurowybory – to będzie temat na topie w najbliższych miesiącach. W serwisie Debating Europe możemy dowiedzieć się, jak rozkładają się sympatie użytkowników strony – co może odzwierciedlać wynik majowych wyborów – oraz wziąć udział w tematycznych debatach. Warto odwiedzić ten serwis również ze względu na interesujące infografiki.

WWW.YOUNGVOTERS.EU/PL

Mam nadzieję, że w przyszłym numerze nie będę musiał recenzować kolejnych stron o eurowyborach – nawet tak ciekawych, jak LYV. Strona skierowana jest do młodych osób, które nie głosowały w poprzednich wyborach. Wówczas aż 70 proc. młodych mieszkańców Unii nie zrobiło użytku ze swojego prawa głosu. Zmasowaną kampanią informacyjną decydenci chcą to chyba zmienić.

TERMINY PRZYJMOWANIA WNIOSKÓW W PROGRAMACH ZARZĄDZANYCH PRZEZ FUNDACJĘ ROZWOJU SYSTEMU EDUKACJI

PEŁNA, SYSTEMATYCZNIE UZUPEŁNIANA I AKTUALIZOWANA LISTA ZNAJDUJE SIĘ W BAZIE EURODESK POLSKA – WWW.EURODESK.PL/NIEPRZEGAP.

TERMIN	PROGRAM	SEKTOR	NAZWA	OPIS	WIĘCEJ
17 marca, g. 12	Erasmus+ Akcja 1 MOBILNOŚĆ EDUKACYJNA	Szkolnictwo wyższe	Mobilność (wyjazdy pracowników, w tym nauczycieli akademickich)	Wyjazdy w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych dla studentów zagranicznej uczelni oraz w celach szkoleniowych.	erasmusplus.org.pl/szkolnictwo-wyzsze
			Mobilność (wyjazdy studentów na studia i praktyki)	Wyjazdy w celu realizacji części studiów na uczelniach zagranicznych dla studentów I, II i III stopnia (studia licencjackie, magisterskie, doktoranckie).	
			Mobilność (staże dla absolwentów szkół wyższych)	Staże dla absolwentów szkół wyższych pod warunkiem ich rekrutacji przez szkołę/uczelnę macierzystą na ostatnim roku nauki/studiów oraz realizacji wyjazdu w ciągu 12 miesięcy od ich ukończenia.	
		Kształcenie i szkolenia zawodowe	Mobilność uczniów (i absolwentów)	Wyjazdy na praktyki dla uczniów i staże dla absolwentów szkół zawodowych, rozpoczynające się w ciągu roku po zakończeniu nauki.	erasmusplus.org.pl/ksztalcenie-i-szkolenia-zawodowe
			Mobilność kadry	Wyjazdy kadry zaangażowanej w proces kształcenia zawodowego.	
		Edukacja szkolna	Mobilność kadry	Wsparcie dla rozwoju zawodowego nauczycieli, dyrektorów i innych osób zatrudnionych w szkole w formie udziału w kursach lub szkoleniach zagranicznych, a także job shadowingu lub obserwacji pracy zagranicznej szkoły partnerskiej lub innej organizacji działającej w obszarze edukacji szkolnej.	erasmusplus.org.pl/edukacja-szkolna
Edukacja dorosłych	Mobilność kadry	Wyjazdy pracowników organizacji edukacji dorosłych na zagraniczne kursy i inne formy szkoleniowe oraz w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych dla dorosłych słuchaczy lub szkoleń dla kadry organizacji.	erasmusplus.org.pl/edukacja-doroslych		
17 marca, g. 12, 30 kwietnia, g. 12, 1 października, g. 12	Młodzież	Mobilność młodzieży (wymiany młodzieżowe)	Dofinansowanie międzynarodowych wymian młodzieży.	erasmusplus.org.pl/mlodziez	
3 kwietnia, g. 12		Mobilność młodzieży (EVS)	Program dla młodych ludzi, którzy chcą pracować społecznie za granicą oraz dla organizacji, które chcą przyjąć wolontariusza z zagranicy.		
17 marca, g. 12, 30 kwietnia, g. 12, 1 października, g. 12		Mobilność osób pracujących z młodzieżą	Dotacje na międzynarodowe szkolenia, seminaria, współpracę w sieci, wizyty studyjne i staże w organizacjach partnerskich.		
30 kwietnia, g. 12	Erasmus+ Akcja 2 WSPÓŁ- PRACA NA RZECZ INNOWACJI I DOBRYCH PRAKTYK	Szkolnictwo wyższe	Partnerstwa strategiczne	Działania oraz projekty międzysektorowe wzmacniające współpracę organizacji uczestniczących w obszarze wymiany dobrych praktyk.	erasmusplus.org.pl/szkolnictwo-wyzsze
		Edukacja szkolna	Partnerstwa strategiczne – współpraca szkół	Współpraca między szkołami lub/i innymi organizacjami prowadząca np. do rozwoju programów nauczania, wzmocnienia europejskiego wymiaru edukacji, nabywania podstawowych kompetencji.	erasmusplus.org.pl/edukacja-szkolna
			Partnerstwa strategiczne – konsorcja	Współpraca pomiędzy władzami lokalnymi/regionalnymi i szkołami w celu poprawy oferty edukacyjnej dla młodzieży.	
		Kształcenie i szkolenia zawodowe	Partnerstwa strategiczne	Projekty strategiczne realizowane w partnerstwach pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze kształcenia zawodowego. Możliwa jest również realizacja projektów międzysektorowych, polegających na współpracy instytucji zaangażowanych w szkolnictwo wyższe, edukację dorosłych a także pozaformalną edukację młodzieży.	erasmusplus.org.pl/ksztalcenie-i-szkolenia-zawodowe
		Edukacja dorosłych	Partnerstwa strategiczne	Projekty strategiczne między organizacjami edukacji dorosłych, a także międzysektorowe – współpraca z organizacjami działającymi w obszarach kształcenia i szkolenia zawodowego, edukacji na poziomie wyższym i pozaformalnej edukacji młodzieży.	erasmusplus.org.pl/edukacja-doroslych
30 kwietnia, g. 12, 1 października, g. 12	Młodzież	Partnerstwa strategiczne	- Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk (m.in. opracowywanie nowatorskich programów, metod, narzędzi i materiałów służących rozwojowi kompetencji młodzieży; tworzenie sieci współpracy i nawiązywanie współpracy z władzami publicznymi), - Międzynarodowe inicjatywy młodzieżowe - projekty samodzielnie przygotowane przez młodych ludzi.	erasmusplus.org.pl/mlodziez	
3 kwietnia, g. 12, 2 września, g. 12		Współpraca między-agencyjna i szkolenia	Międzynarodowe szkolenia, seminaria kontaktowe etc. skierowane do potencjalnych beneficjentów programu. Badania efektów projektów realizowanych w ramach Erasmus+.		
	Erasmus+ Akcja 3 WSPARCIE REFORM STRATEGICZ- NYCH	Młodzież	Rozwój polityki młodzieżowej	Spotkanie młodych ludzi z osobami odpowiedzialnymi za wyznaczanie kierunków polityki w dziedzinach związanych z młodzieżą.	
5 maja, g. 12	European Language Label	Konkurs instytucjonalny		Europejski znak innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych. Certyfikat jest wyróżnieniem za innowacyjne metody kształcenia i promuje osiągnięcia dydaktyczne.	www.eil.org.pl
Konkurs indywidualny dla nauczycieli					
Konkurs indywidualny dla osób uczących się języków obcych					
31 marca, g. 16	Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy	Wizyty przygotowawcze		Krótkie wizyty przedstawicieli instytucji edukacyjnych mające na celu: nawiązanie współpracy pomiędzy instytucjami; podtrzymanie i rozwinięcie dotychczasowych kontaktów międzyinstytucjonalnych; przygotowanie i zaplanowanie wspólnego projektu.	www.fss.org.pl
2 kwietnia, g. 16		Mobilność studentów i pracowników uczelni		Wymiany studentów (studia 1, 2, 3 stopnia), wymiany pracowników uczelni	
2 kwietnia, g. 16		Rozwój polskich uczelni		Dofinansowanie projektów mających na celu opracowanie programów nauczania i rozwój zdolności instytucjonalnych polskich uczelni wyższych.	

Na zakończenie

POSŁOWIE

Erasmus+ wielką szansą dla polskiej edukacji

Piotr Borys

Program Erasmus+ stanowi jeden z najważniejszych sukcesów kończącej się kadencji Parlamentu Europejskiego. Budżet przewidziany na ten program na lata 2014-2020 wzrośnie o blisko 50 proc. i wyniesie prawie 15 mld euro. Dla mnie jako członka Komisji Edukacji i Kultury jest to dowód, że Unia Europejska prawdziwie inwestuje i wspiera rozwój młodych ludzi.

Erasmus+ promuje mobilność, daje możliwość poszerzenia kompetencji, zdobycia doświadczenia, które pomogą odnaleźć się w przyszłości na trudnym rynku pracy.

Już dzisiaj wiemy, że z nowego programu skorzysta około 4 mln beneficjentów, dlatego warto aktywnie w nim uczestniczyć. Chcemy jeszcze w większym stopniu wspierać i utrzymać finansowanie studiów za granicą. W związku z tym program jest kierowany nie tylko do kadr, ale przede wszystkim do blisko dwóch milionów studentów z Unii Europejskiej. Nowością jest to, że łączna długość studiowania za granicą może sięgnąć trzech lat, dając jednocześnie studentom możliwość uzyskania pożyczek studenckich, które częściowo lub w całości będą umarzane. Ważnym elementem są specjalne staże po zakończeniu studiów, które mogą być również finansowane ze źródeł europejskich.

Mamy też dobrą informację dla wszystkich aktywnych szkół, które chcą umiędzynarodowić swoją edukację poprzez wymianę kadr i młodzieży, budując solidne partnerstwa, które zwiększą ich praktyki edukacyjne. Fenomenem tego programu jest to, że chcemy inwestować w całą edukację, od przedszkola aż po edukację osób dorosłych. Erasmus+ jest również kierowany do organizacji pozarządowych, które zajmują się polityką młodzieżową, wolontariatem czy aktywizacją osób starszych. Ośrodki szkolnictwa zawodowego mogą również skorzystać z programu, oferując specjalistyczne praktyki zawodowe w zakładach pracy.

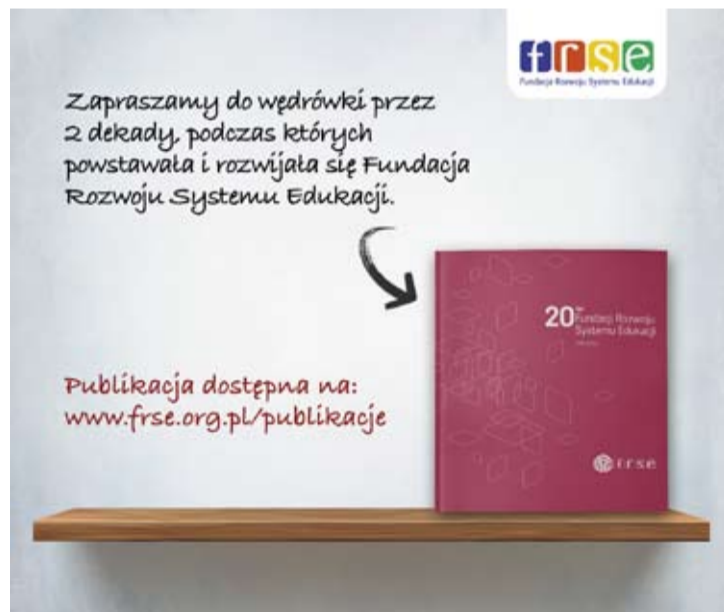
Warto promować projekt Erasmus+, gdyż ilość środków z budżetu programu, która trafi do Polski, będzie zależała wyłącznie od aktywności polskich beneficjentów: organizacji pozarządowych i młodzieżowych, szkół, uniwersytetów, a także od jakości składanych wniosków.

Erasmus+ jest wyzwaniem dla nas wszystkich. Polska może stać się liderem w wykorzystaniu środków z tego programu, dając dzieciom, młodzieży, studentom, a także nauczycielom najlepsze kompetencje. Jestem przekonany, że edukacja to najlepsza inwestycja w rozwój i przyszłość każdego z nas. ✨

Piotr Borys,
poseł do Parlamentu Europejskiego

OSTATNIA KRESKA RATUNKU

michał narojek

EUROPA DLA AKTYWNYCH

Erasmus+

Koordynatorzy „EdA”: Wawrzyniec Pater, Agnieszka Pietrzak, Krzysztof Szwałek, Paulina Puchalska. **Koordynatorzy działów:** Druga strona FRSE: Agnieszka Pietrzak, Polityka młodzieżowa, Informacja młodzieżowa: Wawrzyniec Pater, Edukacja szkolna: Julia Plachecka, Gracjana Więckowska, Szkolnictwo wyższe: Beata Skibińska, Katarzyna Aleksandrowicz, Edukacja pozaszkolna: Ewelina Miłoś, Edukacja dorosłych: Karolina Milczarek, Alina Respondek, Kształcenie zawodowe: Izabela Laskowska, Anna Kowalczyk, SALTO: Andriy Pavlovych, ELL: Anna Grabowska, EURYDICE: Beata Płatos. **Korekta:** Agnieszka Pawłowicz, Weronika Walasek-Jordan. **Fotografie:** zasoby FRSE oraz www.flickr.com. **Stale współpracują:** Michał Narojek, Marcin Malinowski, dr Maciej Duszczyk. **E-mail redakcji:** eda(at)eurodesk.pl. **Wydawca:** Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, ul. Mokotowska 43, 00-551 Warszawa; tel. 22 622 66 70. Przedruk, kopiowanie i wykorzystanie tekstów (lub ich fragmentów) w innych mediach wymaga zgody autora. Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną. Projekt został zrealizowany przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię, poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Stypendialnego i Szkoleniowego.